

Zasvätený život

02
2021

24

ČASOPIS
PRE REHOĽNÍKOV
A ZASVÄTENÝCH

14

NÁVŠTEVA PÁPEŽA
Pápež František
– rehoľník
z iného sveta

20

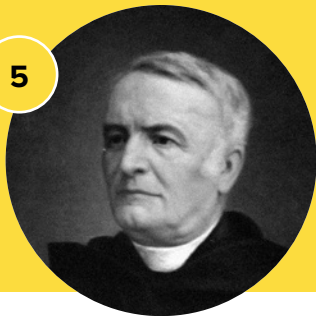
ROZHOVOR
S MILANOM ZALEHOM, CSsR
„Život je šanca
mať rád.“

26

PSYCHOLÓGIA
**Keď sú rany
príliš hlboké:
(zasvätený)
život s traumou**

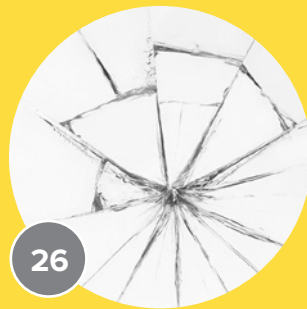
5

14

26

18

december 2021 • 12. ročník • číslo 24

Vydavateľ:

Konferencia vyšších rehoľných
predstavených na Slovensku (KVRPS)

Miletičova 7, 821 08 Bratislava

mail: kvrps@kvrps.sk

IČO: 36122084

DIČ: 2021704014

Šéfredaktor: Ján Štefanec

Redaktori:

Milan Zaleha

Františka Čačková

Hermana Matláková

Ladislav Tkáčik

Fotografie: Katarína Berešová,
archívy rehoľných inštitútov na Slovensku
a archív KVRPS

Fotoeditor: Katarína Berešová

Jazyková úprava: Katarína Gajdošová

Grafická úprava: Lýdia Valter

Tlač: Devín printing house, s. r. o.

Evidenčné číslo MK SR: EV3916/09

ISSN 1338-1032

Web stránka: www.kvrps.sk

Finančné príspevky na vydávanie časopisu:

IBAN: SK81 1100 0000 0029 2782 6288

SWIFT (BIC) TATRSKBX

variab. symbol: 1111

Objednávky: distribucia@kvrps.sk

Príspevky do časopisu: casopis@kvrps.sk

Príspevok: 5 €

Vychádza 2× ročne

Obsah. 24

1 EDITORIÁL

2 VÝROČIE

100 rokov redemptoristov na Slovensku

5 PREDSTAVUJEME

Asumpcionisti v službe ruského apoštolátu

10 FORMÁCIA

Zasvätení uvažovali o téme duchovného zneužívania

12 FORMÁCIA

Možné nebezpečenstvá pre komunitný život

13 POZVANIE PÁPEŽA FRANTIŠKA

Všetkým zasväteným mužom a ženám

14 NÁVŠTEVA PÁPEŽA FRANTIŠKA NA SLOVENSKU

Pápež František – rehoľník z iného sveta

18 SPIRITUALITA

Dielo Benedikta z Canfieldu v slovenskom preklade

20 ROZHOVOR

„Život je šanca mať rád.“

23 SVEDECTVO

Poľský prezident vyznamenal slovenského kapucína

26 PSYCHOLÓGIA

Keď sú rany príliš hlboké: (zasvätený) život s traumou

32 BLOG

sestry Hermany

33 SEMINÁR

o duchovnom zneužívaní

35 INFO Z KVRPS

Tretie zhromaždenie KVRPS

Jesenné Zhromaždenie KVRPS

Personálne zmeny

Foto: Marka Začková Komiňáková / Člověk a víra

Po návšteve pápeža Františka na Slovensku a po oboznámení sa s pozvaním nastúpenia na synodálnu cestu rozlišovania v Cirkvi si kladieme otázku: „Čo je tá najdôležitejšia vec, ktorú Cirkev musí dnes povedať našej spoločnosti?“ Odpovede, ktoré sa vynoria v našich myšliach, budú zdôrazňovať rôzny aspekt evanjelií: konzervatívci budú mať tendenciu zdôrazňovať dôležitosť výzvy celej spoločnosti smerom k zdravšiemu učeniu a tlačíť ju do toho, aby venovala väčšiu pozornosť otázkam rodiny, manželstva, potratov a osobnej morálky. Liberáli budú mať tendenciu klásť dôraz na sociálnu spravodlivosť a otázky korupcie, mieru a chudoby. A možno sa všetci zhodneme na tom, že naša spoločnosť musí byť spochybnená v oblasti spotreby a chamtivosti po stále väčších ziskoch.

Tieto výzvy sú platné a dôležité, ale možno práve my zasvätení musíme hovoriť spoločnosti, v ktorej žijeme, niečo iné predtým, ako budeme hovoriť o týchto výzvach. Na čo je dôležité upriamiť pozornosť v tomto zložitom čase pandémie? Čo by sme mali hovoriť okrem výziev pravdy a spravodlivosti? Slová porozumenia a útechy. Jednou z hlavných úloh zasvätených v Cirkvi je dnes utešiť spoločnosť, svet, utešiť svojich ľudí.

„Potešujte, potešujte môj ľud, vraví váš Boh,“ pripomína prorok Izaiáš. Možno nám toto pozvanie nebolo vždy zrozumiteľné, keď sme sa usilovali pracovať na pozdvihnutí duchovného života, keď sme sa vypínali k výkonom, aby sme napredovali, neraz sme boli tvrdí a nekompromisní voči sebe aj voči iným.

To, čo naša spoločnosť a svet od nás dnes potrebujú, je predovšetkým útecha, pomoc pri pozdvihnutí a pochopení zložitosti života, rán, úzkosti, zúriacich nepokojov, takmer až priepastného rozdelenia spoločnosti, pokušenia, nevery a hriechu. Rovnako ako márnratný syn musí svet byť v prvom rade prekvapený bezpodmienečnou láskou.

Potešíme svet a bude utešený, keď mu ukážeme, že Boh vidí jeho srdce očami srdca, že Boh k nemu cíti viac, než cíti sám pre seba, že Boh sa nikdy necíti vystrašený tvrdeniami o ľudskej slobode, že Boh vždy otvára ďalšie dvere, keď ho zavrieme, že Boh nie je odradený všetkými časmi, keď sme príliš slabí na to, aby sme robili to, čo je najlepšie, že Boh chápe našu zloalosť, naše slabosti, náš hnev, naše žiadostivosti, našu žiarlivosť a naše zúfalstvo, že Boh nás nikdy neprestane milovať, aj keď sa „dostaneme do pekla“, a že Boh zostupuje do všetkých pekiel, ktoré vytvárame, stojí vo vnútri našich zmätených, zranených a vinných srdiec a vydychuje pokoj.

Je čas prestať sa sústreďovať iba na seba, na svoj rast, na svoje napredovanie, na svoje čnosti. Otvorme oči, spoznajme potreby iných, spoločnosti, okolitého sveta a zapojme sa! Darujme to, čo sme my sami spoznali a neraz zakúsili – nevýslovné, všeobjímajúce, odpúšťajúce Božie srdce. Potešujme a vnášajme novú nádej všade tam, kde sme.

100 rokov redemptoristov na Slovensku

- METOD MARCEL LUKAČIK, CSSR
- VIKTOR MIŠÚT, CSSR

Redemptoristi sú rehoľným spoločenstvom zasvätených osôb: kňazov a rehoľných bratov. Ich oficiálny názov je Congregatio Sanctissimi Redemptoris (CSsR), čiže Kongregácia najsvätejšieho Vykupiteľa. Hlavným poslaním redemptoristov je ohlasovať evanjelium opusteným, zvlášť chudobným. Srdcom tohto mimoriadneho ohlasovania je zvesť o Božej láske a milosrdenstve. Vyjadruje to aj heslo redemptoristov: „Hojné je u neho vykúpenie“.

Počiatky pôsobenia redemptoristov na Slovensku môžeme zaradiť do poslednej tretiny 19. storočia, keď na území Slovenska začali robiť českí redemptoristi ľudové misie. Založiť kláštor sa podarilo až po rozpadnutí sa rakúsko-uhorskej monarchie, keď sa Slovensko stalo súčasťou Československej republiky. Redemptoristi založili svoj prvý kláštor na Slovensku na jeseň 1921. Vtedy dal totiž košický biskup Augustín Fischer-Colbrie (1863 – 1925) redemptoristom do užívania opustený františkánsky kláštor v Stropkove. Od začiatku pôsobili v kláštore redemptoristi dvoch obradov – rímskokatolíckeho a byzantského.

Onedlho nato boli založené ďalšie kláštory – v Podolínci (1922), v Kostolnej pri Trenčíne (1923), v Michalovciach (1931), v Strážach pri Poprade (1928), v Bratislave (1935), na Starých Horách (1941) a v Rožňave (1946). V roku 1940 bola zriadená bratislavská viceprovincia a jej prvým viceprovinciálom sa stal P. Josef Lavička. 21. decembra 1945 bola oficiálne ustanovená aj Michalovská viceprovincia, avšak promulgovaná bola až 23. marca 1946 v Michalovciach. Tvorili ju tri kláštory v Michalovciach, v Stropkove a v Sabinove. Prvým protoihu-

menom (čiže viceprovinciálom) sa stal dnes už blahoslavený mučeník o. Metod Dominik Trčka, CSsR. Špecifikom Michalovskej viceprovincie redemptoristov je byzantský obrad.

Redemptoristi od začiatku rozvinuli bohatú apoštolskú činnosť. Predovšetkým to boli ľudové misie a obnovy, s ktorými prešli skoro celé Slovensko. Gréckokatolícki redemptoristi vykonali niekoľko misií aj vo Vojvodine a na Podkarpatskej Rusi, ktorá bola vtedy súčasťou Československa. Popri misijných prácach redemptoristi rímskokatolíckeho obradu vydávali a šíрили modlitebné a misijné knižky, vydávali časopis *Sdruženia sv. Jozefa* a brožúry v edícii *Životom*. Podobne aj redemptoristi východného obradu vydávali rôzne publikácie (napr. misijná kniha *Spasi dušu svoju, Akatis-ty, Molebeny, Kolady*). V roku 1942 začali vydávať vlastný časopis *Misionár*, ktorý vychádza dodnes.

Činnosť redemptoristov – podobne ako všetkých mužských rehoľ v Československu – bola násilne prerušená počas Barbarskej noci z 13. na 14. apríla 1950. Počas prenasledovania sa redemptoristi snažili žiť svoj zasvätený život v ilegale a apoštolovať podľa svojich možností. Redemptorista o. Ján Ivan Mastiliak patrila k najdlhšie väzneným kňazom v Československu (15 rokov vo väzeniach)

a bol dlhoročným tajným viceprovinciálom Michalovskej viceprovincie. Po amnestii žil v Prešove a tajne formoval desiatky bohoslovcov, kňazov a rehoľných sestier. Od 31. januára 2015 prebieha jeho beatifikačný proces na archieparchiálnej úrovni.

Po 17. novembri 1989 sa redemptoristi Bratislavskej viceprovincie vrátili do svojich kláštorov. Postupne rozvinuli misijnú a inú apoštolskú činnosť ako ľudové misie, duchovné obnovy, exercície pre rehoľné sestry, rodiny, mládež, v školách. Nadviazali na predchádzajúcu publikačnú činnosť a začali vydávať mesačník *Slovo medzi nami* a tiež knihy. Okrem toho vystupujú často v rozhlasových a televíznych reláciách a apoštolsky využívajú aj sociálne siete.

V rámci reštrukturalizácie celej rehole v roku 2017 vznikla nová provincia Bratislava-Praha, ku ktorej bola pričlenená aj Michalovská viceprovincia. Členovia provincie pôsobia v Čechách vo Svaté Hore, vo Frýdku-Místku a v Tasoviciach; na Slovensku v Bratislave, v Kostolnej pri Trenčíne, v Banskej Bystrici-Radvani, v Podolínci, v Gaboltove a v litovskom Kaunase. V súčasnosti má provincia 53 členov, z toho 1 arcibiskupa, 42 kňazov, 1 stáleho diakona, 4 rehoľných bratov, 3 študentov so sľubmi a 2 novicov.

Aj gréckokatolícki redemptoristi Michalovskej viceprovincie sa po páde komunizmu vrátili do svojich kláštorov – najprv v Stropkove a v Michalovciach. Vybudovali si nové kláštory i chrámy a opravovali tie staré. Obnovil sa komunitný život a ich tradičný apoštolát (sväté misie, duchovné cvičenia). Misijná práca sa rozšírila aj do Kanady, na Ukrajinu a do Chorvátska, kde mali svoje misijné komunity. Opäť začalo fungovať Vydavateľstvo Misionár. V súčasnosti má Michalovská viceprovincia 29 členov, z toho 26 kňazov, 1 stáleho diakona a 2 rehoľných bratov. Na Slovensku pôsobia členovia viceprovincie v troch komunitách: Michalovce, Stropkov a Stará Ľubovňa; na Ukrajine v Zakarpatskej oblasti v Koroleve a v Užhorode. Okrem ľudových misií robia gréckokatolícki redemptoristi aj misie na školách, duchovné cvičenia, vedú Arcibratstvo sv. ruženca, vydávajú časopis *Misionár* a knihy, spravujú Baziliku minor v Michalovciach, ako aj ďalšie farnosti v Starej Ľubovni, v Stropkove, v Koroleve a v Užhorode. Za posledných 100 rokov vykonali gréckokatolícki redemptoristi viac ako 1 000 svätých misií a vyše 600 duchovných cvičení.

V tomto jubilejnom roku si gréckokatolícki redemptoristi pripomínajú aj ďalšie dôležité výročia: 110 rokov od narodenia Božieho služobníka o. Jána Ivana Mastiliaka, 90 rokov od založenia prvého čisto gréckokatolíckeho kláštora v Michalovciach – sídla viceprovincie, 30 rokov obnoveného misijného pôsobenia redemptoristov na Zakarpatí, 25 rokov od príchodu redemptoristov do Koroleva, kde povstal prvý monastier redemptoristov na Zakarpatí, a v neposlednom rade 20 rokov od beatifikácie bl. Metoda Dominika Trčku, CSsR, prvého protoihumena michalovskej viceprovincie. ■

Asumpcionisti v službe ruského apoštolátu

■ TOMÁŠ HUĎA, SchP

Zakladateľom Kongregácie augustinianov od Nanebovzatia (asumpcionistov) bol francúzsky kňaz Emmanuel d'Alzon (1810 – 1880). Na Vianoce v roku 1845 v Nimes založil kongregáciu, ktorej hlavným heslom bolo evanjeliové „Príď kráľovstvo tvoje“ (Mt 6, 10). Na dosiahnutie tohto cieľa stanovil E. d'Alzon tri praktické nástroje:

1. obnova kresťanskej formácie na základe princípov, ktoré formulovali sv. Tomáš Akvinský a sv. Augustín;
2. boj proti nepriateľom Cirkvi, ktorí sa zjednotili v revolučných spolkoch;
3. znovuzjednotenie Cirkvi a prekonanie východnej schizmy.

E. d'Alzon bojoval proti galikanizmu a iným typom cirkevného separatizmu najmä výchovou, rozvojom katolíckej tlače, organizovaním pútí a aktívnou podporou misií v Austrálii a misií východného obradu na Blízkom východe a vo východnej Európe. Založil tiež dve kongregácie: mužskú (asumpcionisti) a ženskú (oblátky od Nanebovzatia). Kongregácia asumpcionistov dosiahla definitívne schválenie v roku 1864. E. d'Alzon zomrel v Nimes. Pápež sv. Ján Pavol II. ho v roku 1991 vyhlásil za ctihodného.

Apoštolát kresťanského východu sa stal špeciálnou aktivitou asumpcionistov. Sám pápež Pius IX. požiadal v roku 1862 pátra d'Alzona, aby pracoval na zjednotení kresťanov východu v Ríme a podporoval komunity východného obradu najmä

Emmanuel d'Alzon
(1810 – 1880)

E. d'Alzon bojoval proti galikanizmu a iným typom cirkevného separatizmu najmä výchovou, rozvojom katolíckej tlače, organizovaním pútí a aktívnou podporou misií v Austrálii a misií východného obradu na Blízkom východe a vo východnej Európe.

v Bulharsku. Práve v Plovdive založil prvý asumpcionista pôsobiaci v Bulharsku – Victorien Galabert – kolégium sv. Augustína, školu pre chlapcov latinského obradu. V roku 1868 založili asumpcionista školu v Adrianopoli (dnes Edirne), ktorá sa v roku 1890 transformovala na kolégium sv. Bazila. Ďalšie školy založili v Sofii a Varne. V roku 1880 bol v Adrianopoli založený malý seminár pre bulharských katolíkov východného obradu. V roku 1895 bol asumpcionistom zverený kostol v Istanbule a v Kadikoy (Chalcedónia) bol zriadený veľký seminár pre katolíkov východného obradu. V tomto seminári vzniklo dôležité centrum *Ecole des hautes Etudes Byzantines*, ktoré sa venovalo vedeckému štúdiu kresťanského východu. Koncom 19. storočia pôsobil na východe okolo 200 rehoľníkov a zhruba 130 oblátok tohto rádu.

Asumpcionisti a Rusko

Rusko malo v srdci zakladateľa špeciálne miesto. Napriek tomu sa asumpcionistom podarilo založiť misiu v Rusku až po zakladateľovej smrti v roku 1905. Ešte v roku 1903 žiadal rektor slávnej rímskokatolíckej teologickej akadémie v Petrohrade Longin de Zarnoviecki od asumpcionistov učiteľa francúzštiny. Tí poslali do Petrohradu P. Liévina Bauraina (1877 – 1934) spolu s fr. Josephom Evrardom, ktorý vystupoval ako jeho sluha.

V roku 1907 bolo v Rusku sedem pátrov. Svoju pastoračnú činnosť vykonávali vo francúzskych komunitách, ktoré jestvovali v rôznych mestách impéria: pátri Lévin Baurain a Jean Bois v Petrohrade, August Maniglier v Odese, Joseph Evrard v Moskve a Kyjeve, Gervas Quenard, neskorší vyšší predstavený, vo Vilniuse, Jean Thibault v Petrohrade a Pie-Eugène Neveu v Petrohrade,

Pie-Eugène Neveu, A. A. (1877 – 1946)

Makejevke na Ukrajine a v Moskve. J. Thibault bol skôr vedcom, ktorý študoval byzantskú hudbu a na túto tému publikoval aj dve veľké diela. V roku 1934 prišiel s P.-E. Neveuom do Moskvy ako jeho asistent americký spolubrat Leopold Braun.

Asumpcionistom vystupujúcim diskretné a s veľkým taktom bola veľmi vzdialená taktika prozelytizmu z pravoslávia. Venovali sa skôr

svojim rodákom, prípadne poľským a litovským katolíkom. V Moskve pôsobili aj ďalší asumpcionisti: Antonio Laberge, Jean de Matha Thomas, Louis-Robert Brassard, Georges Bissonnette, Louis Dion, Joseph Richard, Eugène La Plante a Philippe Bonvouloir.¹

1 Porov. SIMON, C. *Pro Russia. The Russicum and catholic work for Russia*. Roma: Pontificio Istituto Orientale, 2009, s. 106 – 108.

Pre ruský ľud je
rozdielnosť obradu
a liturgický jazyk
neprekonateľnou
bariérkou.

**Pie-Eugéne Neveu, A. A.
(1877 – 1946)**

Bol francúzsky asumpcionista a skutočný misionár. Narodil sa ako Eugéne Joseph Neveu vo francúzskom Giene. Rehoľné meno Pie prijal z úcty k sv. Piovi V., ako aj z úcty ku kardinálovi Piovi z Poitiers, ktorý bol počas I. vatikánskeho koncilu propagátorom dogmy o neomylnosti pápeža. V roku 1905 bol v Istanbuli vysvätený na kňaza, od roku 1906 pôsobil ako kaplán v dievčenskom sirotinci v Petrohrade.

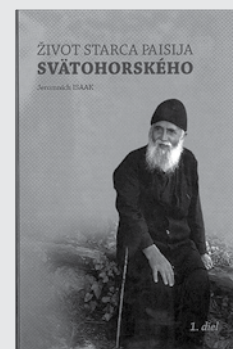
V roku 1907 odišiel do doneckej Makejevky, kde pôsobil medzi francúzskymi robotníkmi a bol vo veľkej obľube u katolíckeho tirsapoľského biskupa Josepha Kesslera. Vtedajší generálny predstavený asumpcionistov Emmanuel Bailly ho však chcel už v roku 1908 premiestniť späť do Petrohradu. Toto rozhodnutie sa zmenilo na Odesu, kde bol farárom asumpcionista A. Maniglier. Toho sa však zastali veriaci z Odesy a biskup J. Kessler. V roku 1910 mali obaja, P.-E. Neveu a A. Maniglier, opustiť na príkaz E. Baillyho Rusko. Biskup J. Kessler sa obrátil na generálneho predstaveného so žiadosťou o ponechanie oboch rehoľníkov na svojom mieste. V liste nalieha na ponechanie oboch horlivých misionárov, ktorých odchod by mal

bolestné následky. S podobnou žiadosťou intervenoval u kardinála Richarda v Ríme a priamo aj u pápeža Pia X. Pápež napokon rozhodol v prospech biskupa z Tiraspoľu.²

Sám P.-E. Neveu sa v Makejevke medzi donbaskými baníkmi cítil veľmi dobre. Jeho pastoračným pôľom boli francúzske rodiny, ktoré v tejto stepi našli svoj zmysel života. Ako zreľý rehoľník rešpektoval svojho miestneho predstaveného, ktorým bol P. Bois v Petrohrade. Avšak po predchádzajúcich nedorozumeniach prameniach z vyjasňovania si kompetencií medzi ním a biskupom J. Kesslerom ho generálny predstavený považoval za zradcu. Tak bol P.-E. Neveu odsúdený na život bez rehoľnej komunity a žil iba s Bohom a so svojimi farníkmi, s ktorými v roku 1915 opravil a rozšíril kostol sv. Jozefa.

Na konci I. svetovej vojny v roku 1918 obsadili bolševici Makejevku i Tiraspoľ. Biskup J. Kessler bol prinútený opustiť svoju rezidenciu v Tiraspoľe a odísť pešo do Odesy, ktorá patrila francúzskym jednotkám. Avšak aj odtiaľ musel v roku 1920 odísť a cez Rumunsko a Besarabiú sa dostal do Ríma. S ním odišiel aj jeho generálny vikár. Diecéza tak zostala bez svojho pastiera.

P.-E. Neveu začal kázať v ruštine ešte v roku 1918 ako prvý neruský katolícky kňaz latinského obradu. Sám predpokladal, že budúcnosť Katolíckej cirkvi v Rusku patrí byzantsko-slovanskému obradu. Pre ruský ľud je rozdielnosť obradu a liturgický jazyk neprekonateľnou bariérkou. Potreba kňazov byzantsko-slovanského rítu bola zrejmá. P.-E. Neveu sa tiež usiloval podporiť rokovania ZSSR a Vatikánu v otázke vzájomnej dohody *Modus vivendi*. Tu sa ukázala nechota Sovietov na akýkoľvek ústupok v prospech katolíckej strany.

ODPORÚČAME

JEROMNÍCH ISAAK

Život starca Paisija Svätorského

1. diel

Kniha Život starca Paisija Svätorského opisuje strhujúci život jedného z najväčších askétov 20. storočia, ktorý bol veľkou osobnosťou gréckeho národa. Žil na Svätej Hore Atos v Grécku, kde za ním prichádzali tisíce ľudí z celého sveta s rôznymi otázkami a problémami. Odnášali si od neho vzácne duchovné rady, ktoré nenašli nikde inde.

Napriek tomu, že tento jednoduchý mních žil v osamelej kélii na pustom mieste, poznajú ho milióny ľudí na celom svete z vlastnej skúsenosti, z rozprávania priateľov alebo prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov.

Okrem podrobného životopisu tohto výnimočného človeka sú v knihe aj jeho poučenia, ktoré dávajú čitateľovi možnosť zastaviť sa pri každej myšlienke a precítiť hĺbku múdrych Paisijových slov. Každý nájde v jeho myšlienkach poučenie, radu alebo odpoveď na otázky spojené s vlastným životom.

² Porov. JUDIN, A. *Pie-Eugéne Neveu, Pie-Eugéne Neveu*. Milano: La Casa di Matrona, 2002, s. 178 – 180.

**Jedným
z najprekvapujúcejších
príbehov konverzie
v Rusku bol prípad
pravoslávneho
arcibiskupa Varfolomeja
Remova.**

**Vo februári 1935 bol
uväznený v Butyrkách
a neskôr v Taganke.
Jeho previnením
bola konverzia na
katolícku vieru.**

Pius XI. mu prostredníctvom kardinála Gasparriho udelil rozsiahle právomoci, napr. vysluhovanie sviatosti birmovania. Gréckokatolícky haličský metropolita Andrej Šeptický tieto právomoci ešte rozšíril. V pravoslávnom prostredí bol v kontakte s ukrajinskou ortodoxiou a začal viesť ekumenické rozhovory. Bol presvedčený, že k východnej schizme došlo z dôvodu absencie vzájomného poznania a sekulárnych predsudkov. Sníval o založení centra štúdií podobného tomu, ktorý asumpcionisti zriadili v Kadikoy.

Dňa 21. apríla 1926 bol P.-E. Neveu v Moskve v kostole sv. Ľudovíta biskupom Mons. Michelom d'Hebignym, vyslancom pápeža Pia XI., tajne vysvätený na biskupa. Vysviacka prebehla v prísnom utajení v prítomnosti dvoch civilných osôb – členky farskej rady kostola a talianskeho plukovníka. P.-E. Neveu sa stal moskovským apoštolským administrátorom pre všetky katolícke obrady v Sovietskom zväze. Dňa 28. augusta 1926 prišiel do Moskvy, svojho „druhého ruského domova“. M. d'Hebigny mu oficiálne

počas farskej omše v nedeľu 5. novembra odovzdal menovacie dekréty súvisiace s jeho menovaním za farára vo francúzskom kostole sv. Ľudovíta, pravda, bez akéhokoľvek náznaku biskupskej hodnosti. Jeho kaplán sa však dňa 28. septembra vo farských oznamoch preriekol, že omšu v poľskom kostole sv. Petra a Pavla v Moskve bude celebrowať „biskup“, čo bolo pre veriach prekvapivé a pre „pozorovateľov“ tajnej polície podozrivé. Napokon P.-E. Neveu prvýkrát predstúpil pred veriach v biskupskom rúchu a s insígniami dňa 3. októbra 1926 v poľskom kostole sv. Petra a Pavla.

Po tomto odhalení bol biskup P.-E. Neveu pozvaný na GPU (tajná polícia Ruska v ZSSR), kde mu navrhli dve alternatívy: alebo sa zriekne kňazského poslania, alebo do troch dní opustí ZSSR. Náboženské aktivity mohla totiž vykonávať iba sovietska osoba. Vtedy zasiahla francúzska ambasáda v Moskve a prostredníctvom úradníkov z Paríža, ako aj vyslanca Herbettoho sa podarilo zmeniť rozhodnutie na vykonávanie náboženských aktivít, ale iba v kostole sv. Ľudovíta. Farár v poľskom kostole sv. Petra a Pavla sa stal jeho generálnym vikárom a otec Sergej Solovjov viceexarchom pre veriach východného obradu.

Dňa 27. marca 1927 bola v tlačovom centre Vatikánu uverejnená správa o menovaní apoštolských administrátorov pre Moskvu a Leningrad. Boli nimi Pié-Eugéne Neveu a Malecki. Dňa 3. novembra 1927 zakázali P.-E. Neveuovi vykonávať pastoračnú službu a náboženské obrady pre sovietskych občanov. Tajná bezpečnosť ho neustále sledovala. Od roku 1932 rezidoval na francúzskej ambasáde, odkiaľ posielal dôležité informácie o situácii Katolíckej cirkvi v ZSSR do Vatikánu. Taktiež materiálne podporoval kňazov. Biskup P.-E. Neveu sa pokúšal komunikovať so sovietskou vládou, aby zmiernil osudy prenasledovaných a väznených katolíckych kňazov. Pius XII. však Sovietom nedôveroval.

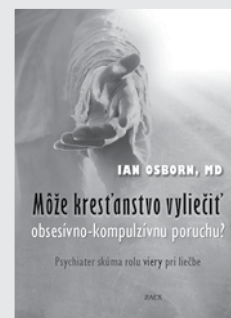
Jedným z najprekvapujúcejších príbehov konverzie v Rusku bol prípad pravoslávneho arcibiskupa Varfolomeja Remova.³ V archívoch komisie Pro Russia existujú dekréty týkajúce sa jeho prípadu. V jednom z nich, datovanom dňa 25. februára 1933, sa hovorí o tom, že pápež Pius XI. zriadil titulárnu katedru v Sergiev Posade v moskovskej provincii, ktorá bola zverená

3 Varfolomej (Nikolaj) Remov (1888 – 1935) bol vysvätený s vedomím M. d'Hebignyho, ktorý dúfal, že po uväznení väčšiny pravoslávnych biskupov v táboroch nútených prác bude Varfolomej, veľmi populárny biskup, zvolený za ruského patriarchu, ktorý prakticky ako katolícky patriarcha zabezpečí plynulý prechod konvertitov z pravoslávia k plnému spoločenstvu so Svätou stolicou. Táto bizarná predstava sa skončila uväznením Varfolomeja v zime roku 1935 v moskovskej Butyrke, kde zomrel na ošetrovni. Jeho najznámejšou iniciatívou bolo organizovanie duchovného života v tajnom kláštore sv. Petra a v príľahlom kostole Narodenia Bohorodičky v Moskve, kde prijímal členov z pravoslávnej aj katolíckej cirkvi. Porov. SIMON, C. *Pro Russia. The Russicum and catholic work for Russia*. Roma: PIO, 2009, s. 189 – 190.

práve autorite Varfolomeja, ktorý bol menovaný za titulárneho biskupa v Sergiev Posad pre veriacich východného obradu. Vízia M. d'Herbignyho smerovala k potenciálnemu menovaniu katolíckeho patriarchu na území ZSSR a V. Remov bol vhodným kandidátom. Jeho tajná konverzia v roku 1932 bola motivovaná príkladom a vernosťou biskupa P.-E. Neveua. Malo sa tak stať tri roky pred jeho smrťou a bola zachytená len v archívoch Vatikánu a NKVD. Bola precedensom, o ktorom vedelo len niekoľko zasvätených osôb. Zároveň udržiaval tajné vzťahy s biskupom P.-E. Neveuom a Mons. M. d'Herbignym. Zo strachu pred vlastnou kompromitáciou sa sám Varfolomej nikdy jasne nevyjadril v súvislosti s jeho vzťahom k inštitúcii pápežského primátu. Vo februári 1935 bol uväznený v Butyrkách a neskôr v Taganke. Jeho previnením bola jeho konverzia na katolícku vieru.⁴

Dňa 14. mája 1934 odišiel biskup P.-E. Neveu do Paríža a odtiaľ dňa 28. mája do Vatikánu, kde absolvoval svoju prvú návštevu u Svätého otca *Ad limina apostolorum*. Pápež Pius XI. sa horlivo zaujímal o život veriacich v ZSSR. Spolu hovorili o Mons. M. d'Herbignym, o metropolitovi V. Removovi, ako aj o formách komunikácie so sovietskymi úradmi a vládou. Pápež sa podrobne zaujímal o priebeh tajných biskupských vysviacok v roku 1925. Zároveň biskupa P.-E. Neveua poveril vysviackou francúzskeho kňaza Jeana Amoudru, OP, pôsobiaceho v Leningrade, na biskupa. Vysviacka sa konala v roku 1935. Avšak J. Amoudru, OP, bol čoskoro potom prinútený opustiť ZSSR.

Dňa 31. júla 1936 bol aj biskup P.-E. Neveu prinútený opustiť Moskvu pre organizovanie ilegálnych katolíckych skupín s cieľom údajnej špionáže. Odišiel do Francúzska napriek faktu, že sa opätovne pokúšal o ruské víza, ktoré však nedostal. Bezprostredne po príchode do Paríža bol hospitalizovaný na miestnej klinike Rue de Turin. Do ZSSR sa viac nevrátil, komunistický režim, ktorý sám nazýval „červeným fašizmom“, mu nedovolil návrat do svojej druhej domoviny. Zomrel 17. októbra 1946 v Paríži pravdepodobne na mozgovú hemoragiu alebo na srdcový infarkt.⁵ ■

IAN OSBORN, MD

Môže kresťanstvo vyliečiť obsesívno-kompulzívnu poruchu?

Život každého pacienta s OCD – obsesívno-kompulzívnu poruchou je životom vážna, ktorý prišiel o svoju slobodu vinou neprestajných zotročujúcich myšlienok. Kristoterapia ponúka takto zranenému človeku uzdravenie založené na nadprirodzenej skúsenosti s Bohom. V tomto smere je preto výnimočným titulom kniha *Môže kresťanstvo vyliečiť obsesívno-kompulzívnu poruchu?*, ktorej autorom je skúsený americký veriaci psychiater Ian Osborn.

Doktor Osborn v nej hovorí o stretnutí človeka s Ježišom ako Uzdravovateľom. Ide o terapiu založenú na vôli človeka otvoriť sa dôvere v Božiu lásku. Podstatnými zložkami terapie sú modlitba a čítanie myšlienok Svätého písma, ktoré predstavujú bariéru pred vtieravými a zotročujúcimi myšlienkami. Autor sa venuje i vplyvu historických myšlienkových smerov na rozvoj OCD.

Kniha nás prístupnou formou a praktickými príkladmi oboznamuje s problémom. Autor preskúmal životy niekoľkých veľkých náboženských osobností a na príklade Martina Luthera, Johna Bunyana a svätej Terézie z Lisieux poukazuje, ako je možné obsesívne boje zvládať práve vďaka viere.

4 Porov. JUDIN A., PROTOPOPOV G. *Cattolici in Russia e Ukraine*. Milan: La Casa di Matrona, 1992, s. 113 – 114.

5 Porov. JUDIN, *Pie-Eugène Neveu*, Milano: La Casa di Matrona, 2002, s. 11 – 30. Porov. *Bishop Pius (Eugene) Neveu* [online] [cit. 21. 10. 2018]. Dostupné na internete: <https://biographies.library.nd.edu/catalog/biography-0503>.

Zasvätení uvažovali o téme duchovného zneužívania

Únia európskych konferencií vyšších rehoľných predstavených (U.C.E.S.M. – L'Unione delle Conferenze Europee dei/Ile Superiori/e Maggiori) pripravila v dňoch 28. apríla a 18. mája 2021 webináre na tému duchovného zneužívania, ktoré boli tlmočené do štyroch jazykov: angličtiny, taliančiny, francúzštiny a španielčiny. Zo Slovenska sa webinárov zúčastnilo približne 20 zasvätených. Prednášky a nahrávky sú k dispozícii aj na webstránke UCESM: www.ucesm.net/webinar-on-spiritual-abuse-of-18-may-2021-video/?lang=en.

„Páči sa mi, že UCESM reaguje odborne na aktuálne potreby. Iniciatíva pozerať sa na zasvätený a duchovný život v pravde a s odvahou vychádza „zhora“. Veľmi výhodný je online prenos aj to, že prednesené materiály zostávajú na kanáli Youtube. Duchovné zneužívanie nie je ľahká téma, hovorí o navonok málo zjavnej deštrukcii osoby. Páčilo sa mi, že boli prezentované mnohé konkrétne príklady a tiež odborný výklad, ako takéto zneužívanie rozoznať a ako sa postaviť k obeti a zneužívateľovi. Veľmi cenné bolo analyzovanie tejto skutočnosti vzhľadom na sľub poslušnosti. A dovoľím si povedať (hoci nie som odborníčka), že na Slovensku – najmä ako následok komunistickej minulosti – je tento fenomén nevedomky zakorenený v mnohých zasvätených osobách. Nejaký typ odborného seminára by preto mohol byť aj pre nás cennou pomocou.“

sr. Miroslava Tarajová,
Inštitút Dcéry Márie Pomocnice

„Webinár Abuso Spirituale bol pre mňa skvelou príležitosťou stretnúť (aspoň takto na diaľku) mnohých rehoľníkov – sestry i bratov, ktorým záleží na obnovení rehoľného života vo svojich inštitútoch. Prednášky boli ozaj zaujímavé, oslovili ma hĺbkou témy – pohľad na to, ako formujeme mladých, ako žijeme v našich komunitách... zaujímavá bola aj celková reflexia, a to nielen psychologická, ale aj teologická. Napriek tomu, že sa denne zaoberám témou zneužívania, bolo to pre mňa obohacujúce a zároveň mi to prinieslo aj veľa nových poznatkov. Asi najviac sa ma dotkla prednáška sr. Kathariny Kluitmann, ktorá predstavila duchovné zneužívanie na rôznych úrovniach a poukázala aj na to, ako ono ovplyvňuje vnútornú slobodu človeka, jeho kreativitu, sebahodnotu atď. Prekročenie hraníc, manipulácia, poníženie i veľa našich zvykov či zlozvykov, ktoré si vysvetľujeme nábožensky, sú v podstate násilím. Je silné počuť tieto myšlienky od ľudí, ktorí sú sami v pozícii autority. Vidím v tom nádej, že zmena sa môže stať reálnou, že budeme postupne stále viac citlivejší na ľudskú zraniteľnosť. Viem, že niekedy sa tieto postoje zdajú byť v protiklade s tradíciou, s tým, ako sme zvyknutí chápať poslušnosť, tichosť, komunikáciu, ale verím, že aj skúsenosť uvedených webinárov môže priniesť šírenie pravdy týchto myšlienok a pomôže účinnej reflexii našich postojov.“

sr. Agnieszka Jarkovska, Inštitút sestier kapucínok
Najsvätejšieho Srdca Ježišovho

„Seminár o duchovnom zneužívaní ma obohatil okrem iného aj tým, že mi pomohol uvažovať o nás zasvätených a o hlbokom vplyve našej formácie. To mi opäť pripomenulo veľkú tému, a to je formácia samotných formátorov. Spomínajúc si na mojich formátorov, ma to viedlo až k uvažovaniu nad spolubratmi, ktorí prežili svoju formáciu počas totality. Natíska sa tu možno až potreba venovať viac pozornosti starším spolubratom, ktorí prežili svoju formáciu počas obdobia totality, keď formácia mala rôzne obmedzenia nielen zo strany režimu, ale aj zo strany možností rehole a samotných formátorov. Ak zneužívanie moci zo strany formátora – podľa dnešných poznatkov – spôsobuje rany v duševnom a duchovnom živote osoby, potrebujeme uvažovať, ako pomáhať zasväteným, ktorí sú zranení nedokonalosťami formácie za totality.“

Rastislav Hamráček,
Saleziáni dona Bosca

Únia konferencií vyšších rehoľných predstavených Európy združuje 39 národných konferencií vyšších rehoľných predstavených z 28 európskych krajín a zastrešuje približne 250 000 zasvätených. Sídlo Únie je v Bruseli. Členom UCESM je aj Konferencia vyšších rehoľných predstavených na Slovensku (KVRPS).

■ JK

**Prekročenie hraníc,
manipulácia,
poníženie i veľa našich
zvykov či zlozvykov,
ktoré si vysvetľujeme
nábožensky, sú
v podstate násilím.**

**Ak zneužívanie moci
zo strany formátora
– podľa dnešných
poznatkov – spôsobuje
rany v duševnom
a duchovnom živote
osoby, potrebujeme
uvažovať, ako
pomáhať zasväteným,
ktorí sú zranení
nedokonalosťami
formácie za totality.**

Možné nebezpečenstvá pre komunitný život

Život v rodině i v komunitě skrývá řadu nebezpečí. Pokud je ona rodina nebo komunita živá. Všude, kde žijí lidé, může přijít a přichází ke krizím. Manželům v hrobě už krize nehrozí, není tam život.

O jaká nebezpečství jde v řeholní komunitě? Může se takové společenství proměnit například v sektu?

Do každého kláštera vedou dvě cesty. Po té jedné jde člověk, pro kterého je život málo, a po druhé cestě jde člověk, pro kterého je život moc.

Ten první by mohl v civilním životě dosáhnout významného postavení, ale to je pro něho málo. Cítí, že je povolán „k vyšším věcem“. Ten druhý se bojí života ve světě, a proto vyhledává klášterní azyl.

Záleží na představených komunit, aby dokázali tyto dva druhy poutníků a poutnic ke dveřím kláštera rozlišit.

Bůh tvoří originály, každý člověk je jiný. Určitým problémem může být člověk, který trpí nějakou poruchou osobnosti, tedy povahou a jednáním, které vybočuje ze širší normy.

V případě, že v komunitě žije jedinec, kterého dřívější klasifikace diagnóz charakterizovala jako „osobu po uplatnění toužící“, má snahu působit jako kondenzační jádro, tedy zaujímat pozici s mimořádnými schopnostmi, vlohami nebo tzv. charismatickými dary a poutat na sebe ostatní členy společenství. Jeho vlastností je, že dovede silně emotivně působit na ostatní a vytvoří tak uvnitř komunity jakousi subkomunitu, tedy společenství uvnitř společenství. Jedná se o určitý druh sekty.

Něco podobného může vzniknout i v rodině, kde otec nebo matka vytvoří samostatný klan.

Představení komunit musí s touto možností počítat a včas zabránit rozvoji takové subkomunity, která rozbije klášterní společenství.

Není vyloučeno, že celé společenství, tedy celý klášter podlehne takové tendenci a chová se jako sekta i navenek. Jsou jiní než bratři nebo sestry v ostatních kláštrech, jsou lepší a samospasitelní.

Vzniku takových sekt uvnitř i navenek působících musí představení věnovat pozornost.

■ MAX KAŠPARÚ

CONGREGATIO
PRO INSTITUTIS VITAE CONSECRATAE
ET SOCIETATIBUS VITAE APOSTOLICAE

Všetkým zasväteným mužom a ženám

Vatikán, 24. júna 2021

Najdrahší bratia a sestry,
s veľkou radosťou tlmočíme pozvanie pápeža Františka vydať sa na cestu Cirkvi, ktorá sa začne nasledujúceho 9. a 10. októbra a zakončí sa v októbri 2023 slávením nasledujúcej Synody biskupov na tému „Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, participácia a misia“. V prílohe zasielame infografiku synodálneho itinerára, ktorý predstavuje túto cestu v jej celistvosti.

Navrhovaná cesta má byť už skúsenosťou synodality, pretože ako nám pripomína pápež František, „synodálna Cirkev je načúvajúca Cirkev, s vedomím, že načúvať «je viac, než počuť». Je to vzájomné načúvanie, pri ktorom sa každý môže niečo naučiť. Veriaci ľud, biskupský zbor, biskup Ríma – v načúvaní jeden druhému; a všetci v načúvaní Duchu Svätému, «Duchu pravdy» (Jn 14, 17), aby sme poznali, čo «hovori cirkvám» (Zjv 2, 7).

Toto je „cesta, ktorú Boh očakáva od Cirkvi tretieho tisícročia“, pretože „svet, v ktorom žijeme a ktorý sme povolani milovať a slúžiť mu aj v jeho protirečeniach, vyžaduje od Cirkvi posilnenie synergickej súčinnosti vo všetkých oblastiach jej poslania“. (*Príhovor pápeža Františka pri 50. výročí zriadenia Synody biskupov, 17. októbra 2015*)

Sú to slová, ktoré silno apelujú na prorocký rozmer zasväteného života, ktorý má svoj pôvod v sequela Christi, v spoločenstve s Cirkvou a v rozlišovaní, ktoré jej pomáha hľadať Božiu vôľu a transformovať ju do života, ktorý môže prebudiť svet!

Odteraz nech sa nikto necíti vylúčený z tejto cesty Cirkvi, ktorej prvá fáza bude prebiehať od októbra 2021 do apríla 2022 a bude venovaná konzultácii a načúvaniu miestnym cirkvám a iným cirkevným realitám.

Bude niekoľko možných spôsobov participácie, a to na osobnej aj komunitnej úrovni: od možnej prítomnosti jednotlivce zasvätenej osoby v orgánoch cez participáciu v miestnych cirkvách až po vypracovanie príspevku formulovaného jednotlivými komunitami

Foto: Tomáš Fečo / Člověk a víra

včlenenými do príslušnej diecézy a jeho poskytnutie – na národnej alebo medzinárodnej úrovni – Konferencii vyšších rehoľných predstavených alebo Konferencii sekulárnych inštitútov, Federácii, Asociácii kláštorov, iných koordinačných skupín, kontinentálnych konferencií, Medzinárodným úniám generálnych predstavených (UISG a USG), Svetovej konferencii sekulárnych inštitútov (CMIS). Rôzne budú tiež príspevky, ktoré bude môcť ponúknuť každý vychádzajúc z vlastnej formy zasväteného života: rehoľné, apoštolské a kontemplatívne inštitúty, sekulárne inštitúty, členovia ordo virginum (zasvätené panny), eremiti (pustovníci), nové formy zasväteného života, spoločnosti apoštolského života.

Cíťte sa vyzvaní tromi slovami, ktoré charakterizujú tému Synody biskupov o synodálnej Cirkvi: spoločenstvo, participácia a misia. Modlite sa, uvažujte, konfrontujte a zdieľajte svoje skúsenosti, svoje postrehy a túžby. Robte to so slobodou toho, kto vie, že jeho dôvera je v Bohu a preto dokáže prekonať každú bojovnosť, pocit menejcennosti alebo ešte horšie obviňovanie a lamentovanie. Robte to pokorne, pohnutí Duchom Svätým, a preto bez domýšľania, ale vždy s pocitom spoluzodpovednosti, pretože „každý pokrstený je aktívnym protagonistom evanjelizácie a bolo by nesprávne predstavovať si evanjelizáciu ako aktivitu, ktorá prináleží len niekoľkým kvalifikovaným veriacim, zatiaľ čo zvyšok veriaceho ľudu by mal byť iba prijímateľom ich činnosti.“ (EG 120).

Aby synodálna Cirkev nebola fatamorgánou (vidinou), ale snom, ktorý sa má uskutočniť, je potrebné spolu snívať, spoločne sa modliť, zapájať sa.

João Braz Card.de Aviz
prefekt

+ Fr. José Rodríguez Carballo, ofm
arcibiskup sekretár

Pápež František – rehoľník z iného sveta

■ PAVOL MARTINICKÝ

Dobrý a trvalejší úžitok z návštevy pápeža Františka na Slovensku závisí aj od toho, ako pápež pozná našu aktuálnu spoločensko-politickú a cirkevnú situáciu a problémy a ako Slovensko pozná a chápe pápežove korene, motívy a úmysly. Obidva tieto faktory sú dnes ťažšie či náročnejšie, než boli u Jána Pavla II.

Mnoho, vrátane niektorých príčin menšieho záujmu o stretnutie s pápežom Františkom pri jeho návšteve Slovenska, ukázalo jeho porovnanie s Jánom Pavlom II. Prvý slovanský pápež zo susedného Poľska mal k nám blízko kultúrne, rovnako z vlastnej skúsenosti poznal komunizmus. V roku 1990, pri jeho prvej návšteve Československa, väčšina ľudí ešte prežívala radosť zo získanej slobody a cirkev aj pápeža oceňovala za jeho aktívny odboj proti komunistickej diktatúre. Návšteva pápeža bola historickou novinkou. Nie len všetky kresťanské, ale aj civilné médiá hodnotili pápeža a jeho návštevu jednoznačne pozitívne.

Pápež František prichádza z opačného konca Zeme, iného kultúrneho, sociálneho a politického prostredia. Po vyše 1270 rokoch, od smrti Gregora III., je to prvý pápež, ktorý sa nenarodil v Európe. Prvý v dejinách, ktorý pochádza z Ameriky. Jeden z mála pápežov, ktorí boli pôvodne rehoľníci, prvý, ktorý vzišiel z rehole Spoločnosti Ježišovej. S tým sa spája niekoľko dôležitých historických súvislostí, ktoré možno nazvať zaujímavou zhodou okolností alebo nadčasovým pôsobením Ducha Svätého.

Rehoľníci v Južnej Amerike

O situácii, ktorá vládla v Južnej Amerike niekoľko desaťročí po jej objavení, referoval páter Bartolomé de Las Casas (1474 – 1566) španielskemu kráľovi Karolovi V.: „Do neba volajú ukrutnosti, ktoré sa páchajú na mierumilovných obyvateľoch Novej Indie. Títo Indiáni sú od prírody slobodným národom a nik nemá právo brať im slobodu pod zlomyseľnou zámienkou, že sú svojou prirodzenosťou otrokmi. Do týchto zločinov ženie nenásytná dychtivosť po zlate.“

V roku 1586 tam na veľké územie pozval biskup J. Carillo, OFM, jezuitov. Tí začali zakladať „redukcie“, indiánske osady spojené s hospodárskymi jednotkami, ktoré by sme dnes nazvali družstvá. Domorodcov tam vzdelávali, učili ich obrábať pôdu, pestovať rôzne poľnohospodárske plodiny a ovocie, učili ich remeslám i umeniu. V roku 1705 jezuita Nierenberg a jeho indiánski žiaci vytlačili v pralese prvú knihu na území Argentíny. Vlastníctvo v redukciami bolo individuálne i spoločné, členstvo dobrovoľné. Úrady zastávali výlučne Indiáni. Vtedajší jezuitský štát, ktorý vznikol v roku 1909, bol väčší než súčasný štát Paraguaj. Vznikali tam úspešné manufaktúry a podľa historikov bol „jezuitský štát“ v tej dobe „jedinou priemyselnou krajinou Južnej Ameriky“. Misionári Spoločnosti Ježišovej tam zaviedli neporušiteľnosť rodiny ako základnej bunky spoločnosti, zlepšilo sa postavenie žien.

Postupne proti nim začali bojovať španielski osadníci a obchodníci, ktorí indiánov zotročovali a ktorí nevedeli dobre konkurovať ekonomicky úspešnejším redukciami, kde mali indiáni slobodu. Pridali sa niektorí cirkevní predstavitelia a pôsobenie osvietencov a slobodomurárov, lobbying u španielskeho a portugalského panovníka. V roku 1768 vyhнали jezuitov aj z paraguajských redukcii. Domorodí Guaraníovia sa neúspešne domáhali u španielskeho kráľa ich návratu. V roku 1773 Klement XVI., pôvodne františkán, zrušil pod týmto tlakom a pod vplyvom propagandy rád jezuitov. Zrušenie sa nerealizovalo v Rusku, kde naďalej pôsobili. Pius VII. v roku 1814 rehoľu obnovil.

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že dominikán Antonio de Montesinos predniesol v roku 1511 v kázni prvú vážnu a verejnú kritiku španielskej koloniálnej politiky: „... ste v stave smrteľného hriechu ... pre svoje kruté a tyranské zaobchádzanie s týmito nevinnými ľuďmi... v stave, v akom sa teraz nachádzate, nemôžete byť spasení o nič viac než Maurovia či Turci.“ Dominikán Francisco de Vitoria, teológ a právnik, položil v tej dobe základy teórie medzinárodného práva. Aj s odvolaním sa na Tomáša Akvinského verili on a jeho kolegovia scholastici v existenciu „prirodzeného zákona etiky, ktorý by ani nezávisel od kresťanského zjavenia, ani mu neprotirečil, ale stál by samostatne.“

Na týchto základoch stojí aj súčasné sociálne učenie Katolíckej cirkvi, aj záujem pápeža Františka o chudobných a ľudí žijúcich na okraji spoločnosti, aj jeho zmierovanie ľudí rôznych národov a vierovyznaní. Zrejme aj preto si Jorge Bergoglio, syn talianskych emigrantov, ktorého Ján Pavol II. menoval za biskupa, vybral po zvolení za pápeža meno sv. Františka z Assisi.

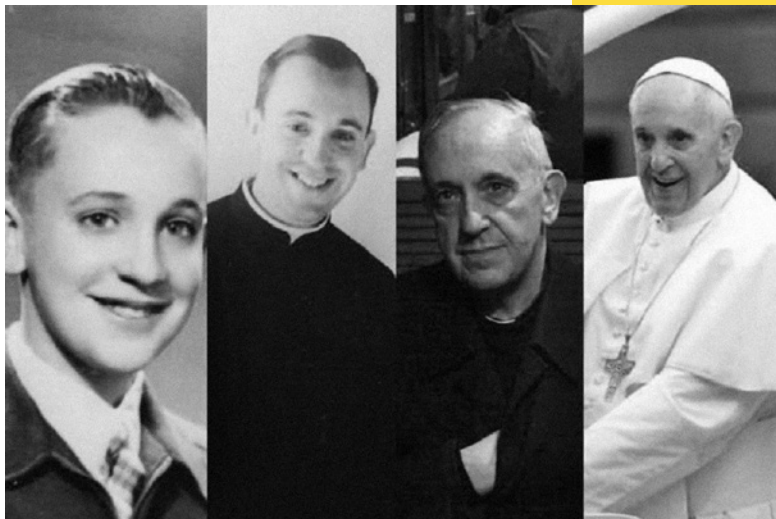
ODPORÚČAME

Oheň v srdci

Rozhovory so sestrou Helenou Torkošovou

Rozhovory so sestrou Helenou sú dôkazom, že život s Bohom je životom plným paradoxov. Sú živým dôkazom toho, že Boh dokáže s ochotným srdcom aj nemožné naprieť akýmkoľvek životným okolnostiam, strachu či hrozbám. Príbeh sestry Heleny nie je len príbehom. Je oči otvárajúcim svedectvom ženy, ktorá žije oživujúcu vášeň pre Ježiša, ktorá vás nenechá chladnými. Svedectvá, ktoré nájdete v tejto knihe, vyvolajú vo vašom srdci chválu za zázraky, čo Boh robí pre tých, ktorí ho milujú, rozduchávajú vašu vieru a vzbudia smäd poznať viac Boha, o ktorom rozprávajú tieto stránky.

Jána Pavla II. kritizovali len niektorí komunisti a pár liberálov, proti pápežovi Františkovi hojne šíria internetom konšpirácie a zavádzajúcu kritiku aj superkatolícky a konzervatívne sa tváriace weby a autori.

Slovenská cirkev sa zmenila

Za 18 – 30 rokov od návštev Jána Pavla II. sa Slovensko vrátane Cirkvi v mnohom zmenilo. V niečom skôr k horšiemu. Mnohé súčasné problémy dobre „pasujú“ k niektorým témam pápeža Františka. To vysvetľuje aj niektoré dôvody nižšieho záujmu o účasť na stretnutí s ním.

Od návštev Jána Pavla II. aj na Slovensku pokročila sekularizácia. Jána Pavla II. vtedy kritizovali len niektorí komunisti a pár liberálov, proti pápežovi Františkovi hojne šíria internetom konšpirácie a zavádzajúcu kritiku aj superkatolícky a konzervatívne sa tváriace weby a autori. Náklad Katolíckych novín klesol asi o 20 % a kresťania za 30 slobodných rokov nedokázali vybudovať žiadne kresťansko-konzervatívne mienkotvorné médium. Od pádu komunizmu výrazne klesol počet umelých potratov, ale stále platí komunistický potratový zákon. Klesá počet kňazských povolání, problémy rodín rastú najmä vinou chudoby a konzumného materializmu. K Cirkvi sa hlási menej občanov SR. Silno jej uškodilo kontroverzné odvolanie arcibiskupa Bezáka. Pápeža Františka mnohí poznajú len z úryvkov jeho vyjadrení, často vytrhnutých zo súvislostí a falošne interpretovaných liberálnymi médiami alebo ultrakonzervatívnymi autormi. Dezinformačné médiá, ktoré sú často zamerané proti pápežovi Františkovi a ktoré v decembri 2020 (konečne) kritizoval aj hovorca KBS, sleduje viac veriacich než Vatikán News či TK KBS.

Tí, čo zažili komunizmus a s nadšením cestovali na stretnutie s Jánom Pavlom II., už majú o 20 – 30 rokov viac. Dnešná stredná či mladšia generácia je už v mnohom iná.

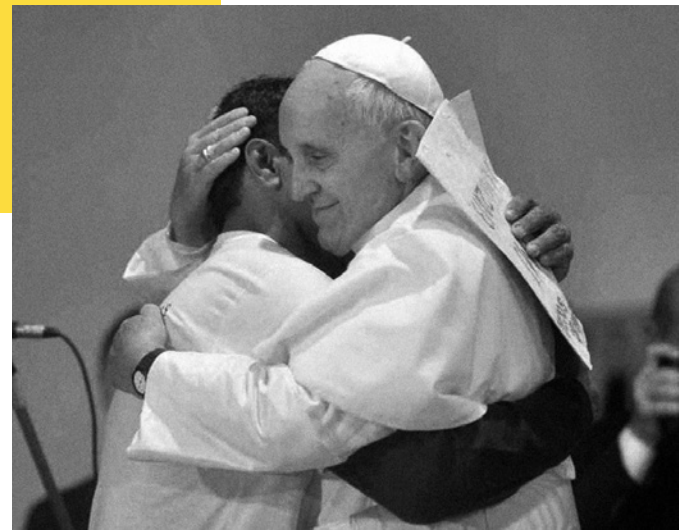
K tomu sa pridala pandémia Covid-19, ktorú aj vinou dezinformačných zdrojov mnohí slovenskí kresťania hodnotia opačne ako pápež. Zatiaľ čo pápež František podporuje očkovanie, ktoré mnohonásobne znižuje riziko ochorenia a šírenia Covidu aj ťažkých dôsledkov po nakazení, len 12 % formálne kresťanského Slovenska súhlasí s podmienkou zaočkovania na stretnutie s pápežom a 25 % by chcelo verejné zhromaždenie pri pápežovi bez akýchkoľvek obmedzení (prieskum – Postoj

16. 8. 2021) Uvedené fakty dokazujú, že obviňovať ministra zdravotníctva a požiadavku očkovania ako jedínú či hlavnú príčinu nižšieho záujmu o stretnutie s pápežom je omyl a zavádzanie.

Súčasná Slovensko a pápežove témy

Pápež František sa, podobne ako jeho predchodcovia, venuje okrem otázok viery, duchovného života, vzťahov a „cirkevných vecí“ aj viacerým spoločensko-politickým témam. Niektoré z nich, s vážnym morálnym rozmerom a sociálnymi dôsledkami, sú veľkým problémom aj na Slovensku.

Presadzovanie spravodlivosti, ktoré je podľa Biblie a sociálnej náuky hlavnou úlohou štátu a politiky, fakticky ignorovali všetky vlády. (Aj keď nie všetky ju v rovnakej miere

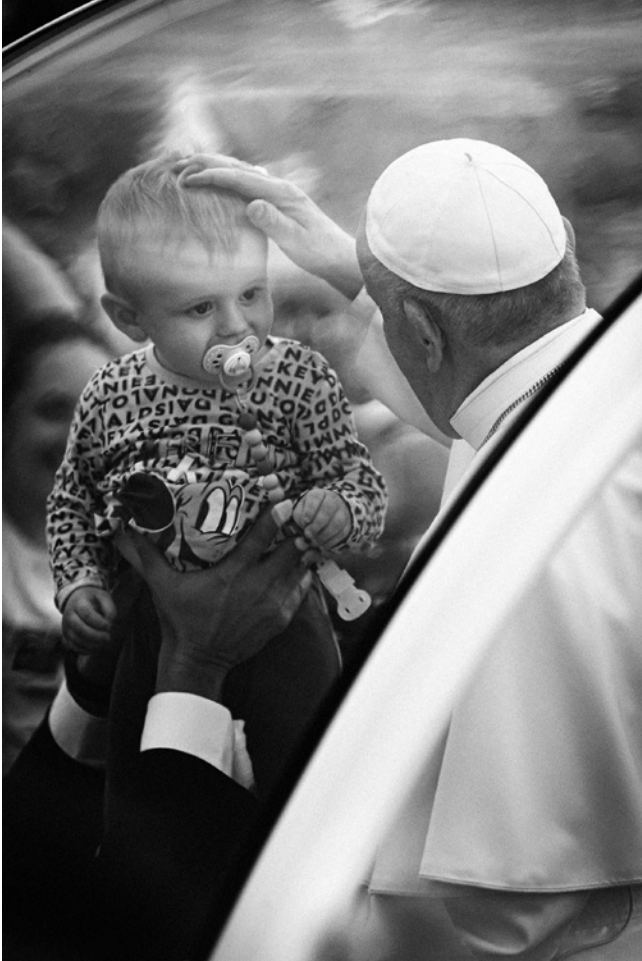

Foto: Tomáš Fečo / Človek a víra

porušovali.) Úlohu učiť a vychovávať k nej, ktorá je podľa Benedikta XVI. dôležitou povinnosťou Cirkvi, slovenská cirkev zanedbala. V korupcii, ktorá je podľa pápeža Františka najväčšou nerestou politiky, patrí formálne kresťanské Slovensko k najhorším v Európe. Je to „*apokalypsa demokracie, rúhanie, kultúra smrti, zlo, proti ktorému treba rúzne bojovať.*“ Jeho opakované výzvy na aktívny boj proti korupcii aj slovenská cirkev fakticky ignorovala. Tým okrem iného prepásala príležitosť „zabodovať“ v civilnej spoločnosti. Keď František vo februári 2018 oznámil ako svoj úmysel apoštolátu modlitby boj proti korupcii, v slovenskej cirkvi a médiách o tom nikto ani len neinformoval. (Len FB donbosco a môj blog: <https://www.postoj.sk/30857/papez-frantisek-korupcia-je-ruhanie-na-slovensku-aj-tradicia>) Vie, že práve v tom mesiaci zavraždili novinára J. Kuciaka so snúbenicou za to, že odkrýval korupčné kauzy a prepojenia?

Pápež František viackrát kritizoval podnikateľov a firmy, ktoré zisky odvádzajú do daňových rajov, čo zväčšuje nespravodlivosť a sociálne rozdiely a na čo doplácajú najmä chudobní. Aj nedostatkom základných životných potrieb, vzdelania, zdravotnej starostlivosti. „Štruktúry hriechu dnes zahŕňajú opakované daňové zvýhodnenie pre najbohatšie osoby, daňové raje pre súkromný a firemný zisk a možnosť korupcie. (<https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2020-02/papez-polozit-zaklady-novej-medzinarodnej-financnej-architektur.html>) Na Slovensku pochybné firmy previazané s vládou presunuli takto milióny eur.

V roku 2021 blahorečil sudcu Livatina, ktorého zavraždila mafia. Livatina už Ján Pavol II. nazval „mučeníkom spravodlivosti a nepriamo aj viery“. To platí aj o J. Kuciakovi. Na uvedenom protikorupčnom videu pápeža Františka je aj pamätná tabuľa iného

mafiau zavraždeného prokurátora – G. Falconeho (<http://www.facebook.com/iambondosco/videos/1848767078748030>). Vo vedení slovenskej justície desaťročia pôsobili sudcovia a prokurátori, ktorí sú opakom Livatina a Falconeho.

Pápež František nezažil komunistickú diktatúru. Zrejme aj to vysvetľuje niektoré kroky Svätej stolice voči Číne, ktoré pripomínajú vatikánsku „ostpolitik“ pred nástupom Jána Pavla II. Náš (post)komunistický kapitalizmus sa však v mnohom podobá viac na ten juhoamerický než západoeurópsky. Bezohľadnosťou mnohých z najbohatších privatizérov a podnikateľov, nečestným spôsobom, ako získali majetky, sociálnymi rozdielmi a zložením obyvateľstva. Pápež dôrazne odsudzuje mafiánsky štýl života a podnikania. Taký bol na Slovensku úspešný a rozšírený od vzniku SR.

Zaujímavé je, že za posledných asi 15 rokov to boli práve traja biskupi rehoľného pôvodu, ktorí – ak nie jediní, tak iste najjasnejšie z našej hierarchie – kritizovali prokomunistické združenie Pacem in Terris, politiku hrubých čiar za totalitnou minulosťou, jej dôsledky na morálku spoločnosti, biedu našej korupcie a justície a ich dôsledky na zdravotníctvo a život ľudí. A zodpovednosť vedúcich štátnych činiteľov...

Rozsah a kvalita pápežovho poznania Slovenska a našich problémov závisí od jeho zdrojov a informátorov. Najmä od cirkevnej hierarchie a Slovákov, ktorí pôsobia vo Vatikáne. Pre nás je užitočné čo najlepšie poznať myslenie, úmysly a rady či výzvy pápeža Františka a snažiť sa podľa nich aj konať. Nielen v súkromnom, ale aj vo verejnom živote. ■

V korupcii, ktorá je podľa pápeža Františka najväčšou nerestou politiky, patrí formálne kresťanské Slovensko k najhorším v Európe. Je to „apokalypsa demokracie, rúhanie, kultúra smrti, zlo, proti ktorému treba rúzne bojovať.“

Dielo Benedikta z Canfieldu v slovenskom preklade

■ LADISLAV TKÁČIK

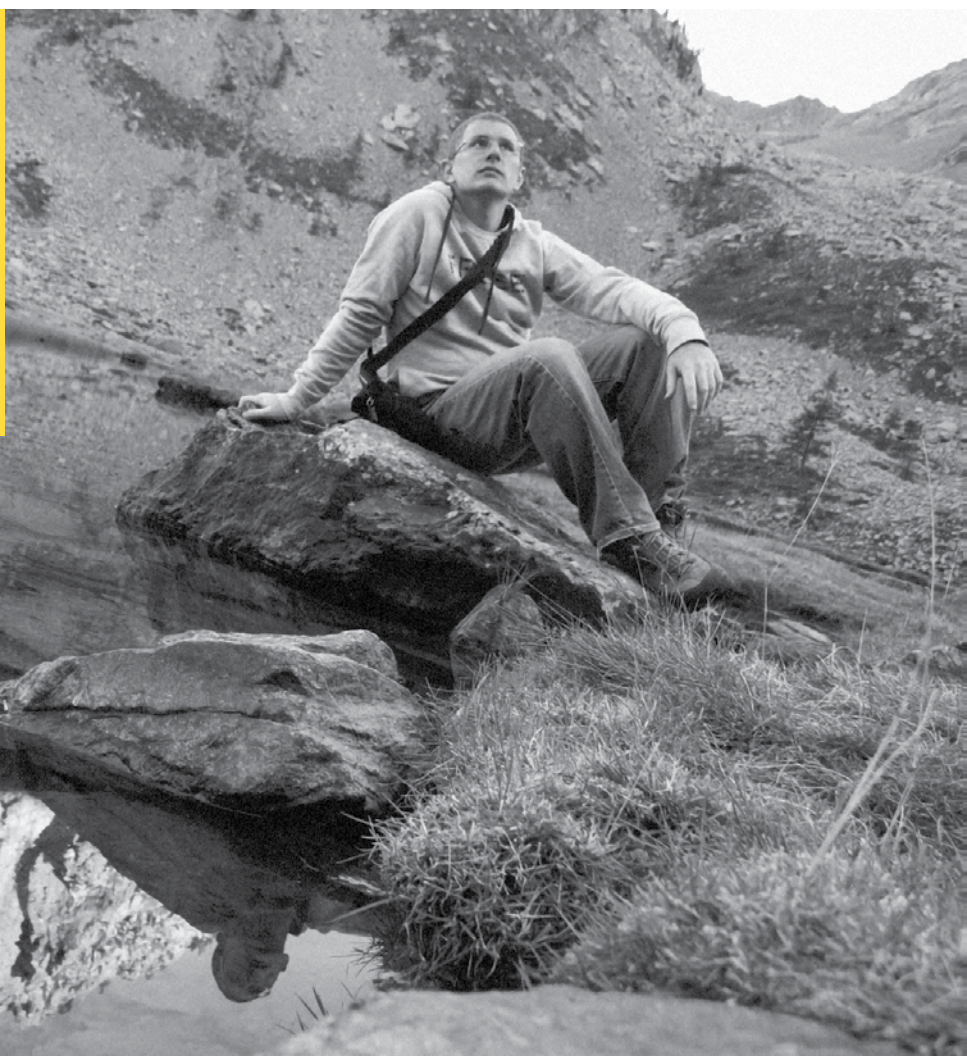
Koncom minulého roku vyšla v bilingválnom latinsko-slovenskom vydání 3. časť jedného z kľúčových diel kresťanskej mystiky, dielo *Pravidlo dokonalosti* od kapucína Benedikta z Canfieldu (1562 – 1611). Ide o dielo, ktoré, ako prezrádza aj svoj podtitulom „stručné a jasné zhrnutie celého duchovného života“, napĺňa kvality renesančného diskurzu vo svojej jasnosti, priamosti, otvorenosti a stručnosti. A hoci jeho myšlienková osnova sleduje obvyklú náuku o rozvoji duchovného života či o troch stupňoch dokona-

losti, ako ju poznáme z diel iných kresťanských mystikov, je na nej vybudované dielo výnimočnej originality a vhľadu, ktoré čitateľ u iných autorov nenájde. Mimochodom, ide o dielo, ktoré malo rozhodujúci vplyv napríklad aj na sv. Vincenta de Paul. V jeseni tohto roku vyjde opäť v preklade kapucína Ladislava Tkáčika a Eriky Juríkovej v jednom zväzku aj jeho 1. a 2. časť.

Idie o renesančné mystické dielo, ktoré je precízne premyslené a koncipované, je založené na hlbokom klasickom vzdelaní a prenikavej inteligencii autora. Nejde o ľahký text

Skutočná kresťanská spiritualita je nebezpečná, pretože je premieňajúca, transformujúca, chce poznačiť aj to najnepatrnejšie.

a aj preto bolo často chybné interpretované ako obhajoba duchovného kvietizmu a pre niektoré formulácie bolo dokonca v roku 1689 zaradené na tzv. Index zakázaných kníh. Kniha *Pravidlo dokonalosti* nevznáša existenciálny nárok na nič menšie než na celého človeka. Teda je nebezpečné. Áno, skutočná kresťanská spiritualita je nebezpečná, pretože je premieňajúca, transformujúca, chce poznačiť aj to najnepatrnejšie. Nič nechce ponechať bez povšimnutia. Chce sa zmocniť všetkého, celého človeka, a tak realizovať aj jeho najnetušenejšie možnosti. Vede poza známe, domáce a obvyklé do nepredstaviteľnej šírky. Náš malý osobný príbeh chce vložiť do príbehu väčšieho, než sme si schopní čo i len predstaviť, chce ho zrýmovať s totálnym príbehom vtelenia, vykúpenia a spásy.

Ide o dielo, ktoré sa môže čitateľovi vzpierať. Jeho odomykajúcim momentom, ktorý zavádza do diskurzu o spiritualite a mystike aj ten neslýchane opovážlivý a tak intelektuálne pohoršlivý nárok nesúmerateľnosti kresťanstva s inými spirituálnymi tradíciami, je totiž jeho trvanie na sebazdieľaní Boha so všetkou závažnosťou tohto tvrdenia. Jeho predpokladom je uznanie radikálnej odlišnosti človeka a Boha, no i ľudskej stvorenosti, podmienosti. Trvanie na tom, že ľudská bytosť je usposobená takého sebazdieľania Boha odhaliť, uniesť a vydržať. Karl Rahner to objasňuje mimoriadne trefne: „Ak hovoríme, že „človek je udalosťou absolútneho Božieho sebazdieľania“, chceme tým zároveň vyjadriť, že Boh pre človeka nielen existuje vo svojej absolútnej transcendentálnosti ako absolútny, vždy vzdialený, radikálne neprístupný horizont a pôvod... ale aj to, že Boh sa dáva ako taký, ako on samotný... Keď hovoríme, že Boh sa nám dáva v absolútnom sebazdieľaní, potom tým na druhej strane tvrdíme, že toto Božie sebazdieľanie je nám davané ako blízkosť a nie len ako ne-

jaká vzdalujúca sa prítomnosť či horizont transcendencie...“ (*Základy kresťanskej víry*. Svitavy: Trinitas, 2002, s. 180). Nekonečné sa zdieľa konečnému na spôsob tajomstva bez toho, aby si ho podrobilo, aby sa ono pod jeho ťarchou rozrušilo a zrútilo. Skôr naopak, práve takto realizuje obdarovaný svoje najvlastnejšie možnosti. Len takto bola a stále aj je mysliteľná spirituálna i mystická cesta človeka.

**Nekonečné sa zdieľa
konečnému na
spôsob tajomstva
bez toho, aby si
ho podrobilo, aby
sa ono pod jeho
ťarchou rozrušilo
a zrútilo. Skôr
naopak, práve takto
realizuje obdarovaný
svoje najvlastnejšie
možnosti. Len
takto bola a stále
aj je mysliteľná
spirituálna i mystická
cesta človeka.**

Ako však čítať renesančný text poctivo? Ako sa na ňom nedopúšťať interpretačného násillia, ako ho nedoráňať či ako sa s ním neminiť? Určite aj vďaka tomu, že ho budeme vedome čítať z vlastnej pozície. Že mu položíme vlastné otázky, že o ňom budeme pochybovať, že budeme pochybovať o svojom čítaní, a tak mu umožníme, aby nám odpovedal. Že s ním vstúpime do poetického dialógu a on nás vpustí do svojho sveta, ktorý sa stane aj naším svetom. Prisvojí si nás a my jeho. To platí osobitne o tzv. klasických textoch, kde adjektívum „klasický“ chce zachytiť práve mimoriadny potenciál rezonancie s podstatným, ktoré sa ako také môže dotknúť čitateľa aj celé stáročia po svojom vzniku. Text *Pravidla dokonalosti* je určite takýmto textom.

Ak by bolo treba čitateľa do samotného textu Benedikta z Canfieldu nejako voviesť, mohlo by nám pomôcť pár vypožičaných slov z *Knihy osobných rád* od anonymného autora mystického stredovekého diela *Oblak nevedenia*: „Veď to sám Boh vo svojej добрôte pohýna a mnohorakým spôsobom sa dotýka rozličných ľudí... Ako by len niekto mohol povedať, že Boh nemôže osloviť pomocou tohto spisu teba či ktoréhokoľvek tebe podobného človeka“ (*The Book of Privy Counseling* 11, f. 102b). ■

Rozhovor s redaktorom
časopisu Zasvätený život
Milanom Zalehom, CSsR

„Život je šanca mať rád.“

Milan Zaleha sa narodil v roku 1973 v Stropkove. Po štúdiu na gymnáziu vstúpil k redemptoristom východného obradu a absolvoval formáciu v Krakowe, Lubaszowe a Tuchowe. Bakalárske teologické štúdiá absolvoval na pontifikálnej Univerzite sv. Urbana v Ríme. V poľskom Lubline následne získal titul magister kánonického práva. V košickej eparchii a prešovskej arcieparchii prešiel v rámci duchovnej služby rôznymi zaradeniami. Je aktívnym v hnutí Svetlo-Život, spolupracuje s animátorskou školou GKAE a je redaktorom časopisu Zasvätený život.

Prečo redemptoristi?

Predovšetkým asi preto, že som vyrastal pri redemptoristovi o. Jozefovi Čverčkovi. V čase môjho dospievania (po roku 1989) začali tiež do našej farnosti v Stropkove prichádzať aj iní redemptoristi – otcovia a študenti – a veľmi ma oslovovalo to, ako žili, aj to, čo hovorili o ľudových misiách. Bol tam však aj taký racionálny prístup. Poznal som trochu prácu jezuitov, ale mňa odrádzalo, že veľa študujú ☺. Poznal som trochu prácu saleziánov, ale s mojím prí-

stupom k športu som dospel k presvedčeniu, že to asi nebude nič pre mňa ☺. Ako gréckokatolík som vedel, že sú tu baziliáni, ale ako gymnazista som vstúpil do Matice slovenskej, takže asi by sme si tiež veľmi nerozumeli ☺. Iné rehole som poznal len zo samizdatového časopisu Zrno, ktorého jedno číslo bolo venované opisu jednotlivých reholi, ale veľmi ma neoslovili. A tí redemptoristi, ktorých som poznal, mi prišli takí „do koča a do voza“ (v Poľsku by povedali „do tańca i do rużańca“ ☺), tak som išiel k nim.

Pracoval si s mladými ľuďmi. V čom si videl najväčšiu výzvu?

Stále pracujem a považujem to za veľké privilegium. Ako prvé mi pri téme najväčšej výzvy napadlo: „Nedovoliť mladým, aby sa pozabíjali sami a pri tom ich nepozabíjali.“ ☺ Mladí, keď sa rozhýbu (to je prvá výzva), sú úžasní a neskutočne obdarovaní. Vtedy však majú tendenciu stať sa „neriadenými strelami“. Druhou výzvou je potom nasmerovanie tej ich ohromnej energie a talentu, ale tak, aby sme v nich nezabili ich individualitu. Skôr naopak, aby sme z nich „vyluskli“ maximum ich darov.

Ako je to s vierou mladých? Čím je inšpirujúca?

Viera mladých je v mnohom ovplyvnená vierou ich rodičov a ich okolia. Keď vyrastali v prostredí povrchnej viery, tak aj ich prístup k viere je povrchný. Ak to bolo prostredie živej viery, tak aj tá ich viera je taká „konkrétnejšia“, viac hľadajúca. V každom prípade, keď mladý človek dospeje k svojmu osobnému rozhodnutiu pre vieru, je v jej prežívaní radikálny, nesnaží sa v nej „kľučkovať“ tak, ako sme na to zvyknutí my starší.

Čo Ti prinášalo radosť v práci s mladými?

Slovo „edukácia“ pochádza z latinského „ex-ducere“, čiže „vyviesť“ alebo „vytiahnuť na povrch“. Práve toto je mojou najväčšou radosťou v pastoračii mladých – byť svedkom a spolupracovníkom pri „vyťahovaní na Božie svetlo“ toho bohatstva, ktoré v mladých je. Je pre mňa neskutočnou radosťou sledovať, ako sa mladí rozvíjajú a dozrievajú.

Kde vidíš rezervy pri práci s mladými?

Vidím ich niekoľko. Niekde sa mladým nevenuje špeciálna starostlivosť a mladí tam nenachádzajú priestor, kde by im niekto načúval. Sú farnosti, kde sa mladým venujú, ale všetky opekačky, športové turnaje a iné aktivity sú vnímané ako vrchol pastoračie a nie ako to, čím majú byť – preevanjelizáciou, za ktorou by malo nasledovať prvotné ohlasovanie, formácia a vovedenie do života Cirkvi. A tam, kde sa aj

toto všetko deje, sa často zabúda na jednu vec – pastoračia mládeže nemôže byť oddelená od pastoračie povolání.

Viedol si mnoho ľudových misií, aký je o ne záujem?

Už šesť rokov som na misiách nebol, ale moja skúsenosť hovorí, že veľa záleží od postoja miestneho pastiera. Ak sa on na misie tešil, tak aj veriaci boli veľmi otvorení a prichádzali s očakávaním. Ak to miestny kňaz bral ako ďalšiu pastoračnú aktivitu, ktorú v jeho farnosti urobia misionári, tak... Aj veriaci to brali tak... Bez veľkého nadšenia.

Čo je potrebné urobiť preto, aby misie vo farnosti vedel dnešný človek uchopiť ako príležitosť?

Veľmi prospešné je, ak vo farnosti vznikne pred misiami tím ľudí, ktorí sa za misie modlia, pretože misie sú predovšetkým zvláštnym časom milosti. Je tiež fajn, ak si ľudia uvedomia, že možno oni majú problém nájsť si čas, aby išli niekam na duchovné cvičenia, a toto sú duchovné cvičenia, ktoré prišli za nimi.

Akou prípravou si prešiel predtým, ako si sa stal ľudovým misionárom?

Desať mesiacov som strávil v našom kláštore v Krakove, kde som absolvoval tirocínium. Skúsený misionár nás postupne vovádzal do „teológie“ misií i jednotlivých kázni. Každý týždeň sme dostali jednu schému, na základe ktorej si každý z nás za týždeň napísal svoju kázeň, ktoré sme si potom spoločne čítali, hodnotili a upravovali. Tiež sme sa pripojili k misijným tímom a išli sme si misie aj vyskúšať.

Je zasvätený človek schopný odpovedať na základné potreby kresťana dneška alebo inak – sme pripravení uchopiť situáciu dnešného človeka?

V seminári som mal jedného z predstavených, ktorý bol ovplyvnený duchovnosťou fokolarínov. Od neho som počul okrem iného aj vetu, ku ktorej sa často vraciam: „Nie je dôležité vždy niečo povedať. Dôležité je byť s ľuďmi.“ Keď budeme robiť toto a zároveň budeme pamätať, že našou základnou úlohou je byť prorockým znakom toho, že stojí za to dať Bohu všetko, tak budeme pre dnešných kresťanov tým, čím máme byť.

Čo vidíš ako potrebné ponúknuť človeku dneška?

Nádej. Mám rád výrok: „Nemaľujme si čerta na stenu. Nemaľujme si tam anjela.“ My môžeme ešte viac. Môžeme samým sebe aj iným „namaľovať“ – zjavovať Boha, ktorý je nad všetkým, všetko drží vo svojej ruke a o všetko sa stará.

„Nie je dôležité
vždy niečo povedať.
Dôležité je byť
s ľuďmi.“

Majú ľudové misie ešte zmysel v dobe internetu, facebooku a instagramu?

Majú. Pretože misie nie sú iba odovzdávaním informácií. Je to udalosť, je to stretnutie, je to milostivý čas. Ja som sa vždy snažil, aby boli misie dostupné aj pre najmenšiu filiálku, aby sme sa mohli stretnúť a aby sme mohli tento čas prežiť spoločne.

Aký záujem prejavujú veriaci o sviatosti? Hlavne o sviatosť zmierenia.

Môj život aj duchovnosť dosť intenzívne ovplyvnila formácia v Hnutí Svetlo-Život. Jeho zakladateľ o. František Blachnický vo svojej liturgickej škole napísal toto: „Naša ľudová a dosť rozšírená predstava Boha je neraz vzdialená od obrazu, aký nám odкрývajú stránky Svätého písma. Predstavujeme si Boha statického, ako kohosi, kto existuje v samom sebe niekde ďaleko, kto posielal človekovi svoju pravdu, aby veril, svoj zákon, aby ho zachovával, a svoju pomoc (tzv. milosť) na zachovanie zákona. Povinnosti veriaceho človeka voči Bohu sa zužujú do troch oblastí: naučiť sa Bohom zjavené pravdy a veriť v ne, zachovávať Božie prikázania a používať sviatosti ako tzv. „prostriedky“ milosti. Takéto chápanie Boha a jeho vzťahu k človeku je nehistorické a neosobné. Človek sa podľa toho nekontaktuje s Bohom bezprostredne ako živá osoba so živou osobou, ale prostredníctvom troch „vecí“, ktorými sú poznanie (pravda), zákon, sviatosti. Tieto tri „veci“ sú pritom chápané nadčasovo ako prvky zo svojej podstaty nemeniteľné. Všetky tieto „veci“ sú, samozrejme, v určitom zmysle správne – ale z druhej strany majú veľmi ďaleko k obrazu Boha načrtnutého v dejinách spásy zapísaných na stránkach Biblie.“ Nemám k tomu čo dodať. Tieto

slová, aj keď boli napísané pred niekoľkými desaťročiami, sú, myslím, stále aktuálne.

Čím je pre Teba zasvätený život?

Napadli mi slová jednej piesne od Elánu: „Život je šanca mať rád.“ ☺ Ale vážne. Pre mňa je to naozaj šanca. Už niekoľko rokov sa učím, keď prídu situácie, ktorým nerozumiem, nepýtať sa: „Prečo?“ – „Prečo sa mi to stalo?“ ale „Ako?“ – „Ako mám cez túto situáciu prejsť? Čo ma cez to chceš naučiť?“

Ako vnímaš svoje zasvätenie sa Bohu v službe kňaza, rehoľníka?

Ja to vnímam v dvoch rozmeroch. Jedným je rozmer prorockého znaku, že je možné snažiť sa o nezištnú lásku (čistota), dôverovať v Božiu starostlivosť (chudoba) a hľadať Božiu vôľu ako základ svojho života (poslušnosť). Z druhej strany, keďže som bol povolaný do činnnej kongregácie, vnímam svoje sľuby ako niečo, čo ma robí slobodnejším pre misiu.

V čom je najväčší zmysel tohto zasvätenia, v čom naplnenie?

Viacerí moji priatelia kňazi mi už povedali: „Vieš, Milan, mňa asi Boh povolal za kňaza, lebo nemal iný spôsob, ako ma zachrániť.“ Čím ďalej, tým viac nad týmto vyznaním rozmýšľam. A stále viac sa blížim k presvedčeniu, že aj v mojom prípade je to tak – Boh ma v prvom rade nepovolal, aby som robil misie či venoval sa mládeži, ale aby ma zachránil pre večnosť s ním.

ZHOVÁRAL SA
JÁN ŠTEFANEC, SVD

Poľský prezident vyznamenal slovenského kapucína

Pri príležitosti tohtoročného štátneho sviatku 230. výročia Ústavy udelil poľský prezident dňa 3. mája vysoké štátne vyznamenania aj siedmim Slovákom. Medzi nimi bol aj kapucín Tomáš Konc. Pre pandemické opatrenia mu Rytiersky kríž Radu za zásluhy Poľskej republiky odovzdal poľský veľvyslanec Krzysztof Strzalka pri skromnej ceremónii na Poľskom veľvyslanectve až 13. mája 2021.

V roku 2019 vydalo kapucínske vydavateľstvo Tomášov *Denník z väzenia*. Pred samotný text historických denníkových záznamov zaradil ich autor kratšiu reflexiu o svojom životnom príbehu. Azda je príhodné – aj vďaka tejto príležitosti, ktorá umocňuje ich aktuálnosť – sprístupniť tento mierne upravený text aj čitateľom a čitateľkám Zasväteného života. Zasvätení určite často premýšľajú o príbehu vlastného zasvätenia. Takto o ňom premýšľal Tomáš Konc.

Dejinný rámec príbehu

V roku 1975 prebehla v Helsinkách konferencia, ktorá sa venovala slobodnému šíreniu informácií. Pre komunistov boli jej závery len zdrapom papiera. Niektorí veriaci na Slovensku ich však zobrali vážne a začali zo zahraničia pašovať náboženskú literatúru. Tí, ktorí unikli pozornosti totalitnej moci, šťastne preniesli tony knížiek na Slovensko, a to aj na svojich vlastných pleciach. V roku 1983 som sa pokúsil aj ja zapojiť do tejto činnosti. Spočiatku to fungovalo a na Slovensko sme s priateľmi z Poľska priniesli desiatky batohov kníh. No 12. 12. 1983 nás prichytila poľská pohraničná stráž. Zavreli nás, mlátili, držali na samotkách, obvinili a po 4

mesiacoch previezli do väznice v Košiciach a napokon do Bratislavy. Po ukončení vyšetrovania nás pustili na pár mesiacov na slobodu, ale po súde v marci a v júni 1985 nás čakal návrat do väzenia. Najviac si napokon odsedel priateľ Lojzo Gabaj, nasledoval som ja presne s rokom basy natvrdo a Braňo Borovský prepustený na podmienku. Každý z nás si vytrpel svoje. Je isté, že psychické následky si nesie každý jeden z nás.

Zakaždým, keď sa otočí jedna stránka životného príbehu a otvorí sa nová, prichádzajú priatelia a niektorí povedia: napíš niečo! Stalo sa tak aj pred desaťročiami, keď som sa vrátil z väzenia. Písal sa august

**Pre duchovné
povolanie som sa
rozhodol náhle v čase
adorácie na Silvestra
v roku 1982.
Začal som s túžbou
stať sa diakonom.
Presne ako
sv. František.**

1986. Ešte mi v ušiach dunel buchot väzenských mreží, krik dozorcov, vulgárne nadávky spoluväzňov a v spoločnosti vrcholila husákovská normalizácia. Mal som v rukách dekrét o vylúčení z univerzity, pracoval som v partii horolezcov na opletaní skál sieťami nad cestami a železnicou. Po večeroch, hoci som bol po práci fyzicky unavený, chytil som pero, vytiahol starý červený zošit a písal spomienky z väzenia. Pokúšal som sa nespomínať mená, vedome som zamlčal štruktúru skrytej Cirkvi, do ktorej som patril, a nič som nepísal ani o povolaní a poslaní kapucína. Vtedy mi ani len nenapadlo, že o 4 roky sa definitívne večnými sľubmi začlením medzi kapucínov (do rádu som vstúpil 19. 3. 1983) a o 8 rokov budem vysvätený na kňaza. Mal som úplne iné plány. V prvom rade som sa túžil vrátiť na univerzitu, odkrútiť si zvyšný rok vojenčiny a hľadať si cestu životom. V tomto rozpoležení som ani nevedel, čo si mám myslieť o predvolávaní štátnej bezpečnosti na obávanú Februárku.

Cesta ku kňazstvu

V rámci spovede mi niekedy okolo roku 1975 môj spovedník povedal, že je presvedčený o mojom povolaní ku kňazstvu. V čase normalizácie ma táto myšlienka značne rozrušila. Vážim si spovedníkov, ale vtedy som hľadal hlavne výhovorky. O 12 rokov neskôr mi to zopakoval spovedník v západných Čechách počas vojenčiny. Onedlho aj tretí a napokon mi to ľudia začali pripomínať aj v tých najmenej očakávaných situáciách.

Moja cesta k rozpoznaniu povolania nebola úplne priamočiara. Od detstva ma fascinoval František z Assisi. Na prvé sväté prijímanie ma pripravoval františkán. V čase dospievania ma spovedali kapucíni alebo som chodil do kostola františkánov. Tam som prvýkrát ministroval. Ale vážne som o vstupe do rehole ako dieťa alebo tínedžer neuvažoval. Po maturite a birmovke však prišla zmena. Cítil som potrebu zvoliť si celoživotné povolanie a poslanie. Pre duchovné povolanie som sa rozhodol náhle v čase adorácie na Silvestra v roku 1982. Kapucínov mi poradil spovedník, a tak som sa prihlásil. Po niekoľkých mesiacoch čakania prišla pozitívna odpoveď. Začal som s túžbou stať sa diakonom. Presne ako sv. František.

V civilnom živote som bol poslucháčom Technickej univerzity, vtedy sa volala SVŠT. Dotiahol som to s pekným prospechom do tretieho ročníka. V lete 1984 ma však zo školy vylúčili pre uväznenie za pašovanie kníh. Po návrate z väzby som nemal chuť pokračovať v duchovnom povolaní, ale chcel som sa zachovať čo najúprimnejšie. Pre nejakú basu predsa nezmením tak vážne plány... Rozhodol som sa pokračovať v tajnej formácii a štúdiu u kapucínov ďalej.

Takto som sa pretĺkal až do nežnej revolúcie. Po ukončení všetkých peripetií väzenského života a života vojaka povinnej základnej služby som sa akýmsi zázrakom dostal späť na univerzitu. Bolo to v Prahe a na prihláške mi odporučil štúdiá veliteľ útvaru delostrelcov v Klatovoch, kde som predtým slúžil. V lete 1988 som nastúpil na povinnú chmeľovú brigádu v západných Čechách a v septembri som začal študovať biofyziku na Karlovej univerzite v Prahe. Tam som zažil nežnú revolúciu. Pravidelne som chodil na Václavské námestie demonštrovať a napodiv ma tam už nik nemlátil obuškom. Prišla sloboda a takmer zadarmo. Ako štvrták na biofyzike som začal študovať diaľkovo aj teológiu na Karlovej univerzite.

Cez prázdniny som pre kapucínsku formáciu a štúdium jazyka chodieval do Talianska. Tam, v kolíske nášho rádu v Camerine, som sa po rozhovore s biskupom a kapucínom Francescom Gioiom rozhodol pre kňazské povolanie. Hlavným dôvodom bola túžba slúžiť a na to potrebné prirodzené schopnosti a dary, ktoré som v sebe objavil. Nekonal sa žiadne nadprirodzené stretnutie s anjelmi a ani som nemal žiadne videnie či zjavenie. Moje povolanie dozrievalo pomaly, postupne. V kasárňach v Brne, vo Zvolene a v Klatovoch, vo väznici v Poľskom Tarnowe a v Novom Sączu, na svahoch slovenských kopcov, v Kysaku, v Dražovciach, v Hornej Lehote, v Banskej Štiavnici, vo Vozniciach či v Mochov-

ciach... Všade som sa o krôčik posunul. Moja cesta od prvého rozhodnutia sa pre duchovné povolanie až ku kňazskej vysviacke trvala desať rokov.

Štúdiá

Priznávam, išlo o jedno veľké dobrodružstvo. Latinčinu som študoval tajne u Stanleyho rodičov a učil ma ju aj kapucín Matej Pätoprstý. Tajné skriptá filozofie mi dal páter Šebastián. Roky som ich študoval, konzultoval, čítal doplnkovú literatúru. Popritom bežali moje štúdiá na technike a neskôr v Prahe na „Matfyzé“. Stále som sa zdokonaľoval. V latinčine mi pribudol aj nový profesor – tajný dominikán a na univerzite v Dejviciach viacerí profesori Karlovej univerzity. Po návrate z Prahy som chcel pokračovať v štúdiu u jezuitov v Bratislave, ale predstavení ma poslali do Prešova na gréckokatolícku teologickú fakultu. Opäť diaľkovo, no už som býval v kláštore. Po úspešných rozdielových skúškach, diplomovke na tému bioetiky a štátniciach som ako diakon a magister teológie konečne prijal dňa 5. 2. 1994 kňazskú vysviacku. V bratislavskom kostole kapucínov ma vysvätil biskup Dominik Hrušovský. Na spovednú skúšku som išiel do Trnavy k biskupovi Dominikovi Tóthovi a tá prebehla v latinčine. Biskup sa divil, odkiaľ ju tak dobre ovládam.

Vstúpil som do pastoračného kolotoča v Bratislave a v Podkoniciach. Od septembra 1994 do júla 1995 nasledovala takmer ročná služba v Ríme na kapucínskej generálnej kúrii. Potom som prijal na tri roky službu kňaza v nemocnici. Keďže som bol aj učiteľ, popri pastoračii som učil dva roky na gymnáziu fyziku a náboženstvo a dva roky som pracoval ako asistent na Katedre fyziky Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Štúdijné dobrodružstvo sa skončilo v roku 2003 obhajobou mojej dizertácie na tému empatie. Podobnú tému som si zvolil aj pre rigoróznú skúšku z učiteľstva fyziky v Bratislave. Po obhajobe týchto dvoch prác som si povedal, že už stačilo. Mal som 40 rokov a dospel som k názoru, že prednosť má predsa len pastoračia. Človek je dôležitejší než veda. Občas ešte niečo napíšem, publikujem, ale nepovažujem to už za také dôležité. Priority sa mi posunuli. Prečo?

Temná stránka

Po piatich rokoch kňazskej služby som vyhorel. Pociťoval som depresiu, fóbie, zistil som, že popíjam alkohol a mám problém. Zhoršila sa mi astma z detstva. Začal som mať strach zo samého seba, nadšenie sa vytrácalo. Nastúpili sebaľútosť a hnev na seba i na iných. Triasli sa mi ruky, točila sa mi hlava a prišli panické ataky a úzkosť. Aj pri šoférovaní som mal strach, že strhnem volant a zabijem sa. V roku 1999 som navštívil lekára a ten mi predpísal lieky a odporučil abstinenciu. Pochopil som, že som si popíjaním ponajprv v spoločnosti a potom aj osamote vypestoval závislosť. Roky vojenčiny, robotníckeho života a príležitostných osláv s alkoholom sa neúprosne sčítali. Telo a mozog si všetko pamätali. Rozhodol som sa nepiť alkohol mimo slávenia svätej

omše. Po desiatich rokoch však tento spôsob prestal fungovať. Znova som začal piť a zachránila ma až kompletná hospitalizácia. Pochopil som, že nie som tým, ktorý zvláda nepitie mimo omše. Bol to len čas obmedzeného pitia a na radu lekárov a psychológov som vstúpil do rôznych skupín triezvosti a abstinentov.

Stal sa zázrak. Depresia zmizla. Fóbie a úzkosti zmizli. Astma prešla do ľahšej formy. Pochopil som, že Boh buduje novú etapu môjho života na mojej slabosti a chorobe. Získal som stovky nových priateľov, s ktorými si navzájom pomáhame. Zmysel mojej kňazskej služby sa rozšíril o nový rozmer vďaka smrteľnému ochoreniu. A dnes som vďačný aj za svoju temnú minulosť. Ak vidím, že to má zmysel, otvorene o nej rozprávam.

TOMÁŠ KONC

Zmysel mojej kňazskej služby sa rozšíril o nový rozmer vďaka smrteľnému ochoreniu. A dnes som vďačný aj za svoju temnú minulosť. Ak vidím, že to má zmysel, otvorene o nej rozprávam.

Hojenie rán na duši
je zvyčajne dlhodobým
a náročným bojom,
ktorý vyžaduje
nasadenie neraz
i posledných síl.

■ JANA VINDIŠOVÁ

Keď sú rany príliš hlboké: (zasvätený) život s traumou

Niektorým ranám nerozumie nikto, len ich nositeľ a Boh. Niektoré rany sú príliš hlboké a úplne sa nezahoja po celý život. Niektorých rán sa musíme dotknúť a postarať sa o ne, aby tak mohli byť premenené.

V Cirkvi sa v posledných rokoch pomerne často a veľa hovorí o uzdravovaní zranení či rodových koreňov prostredníctvom modlitby. Vízia rýchlej úľavy od neraz dlhoročnej bolesti, ale aj možnosť urobiť tak bez nutnosti vyhľadať odbornú pomoc a podstúpiť nezriedka náročný a zdĺhavý liečebný proces, môže byť lákavá. Samozrejme, nemožno podceňovať ani spochybňovať obrovský význam Božej milosti v živote človeka trpiaceho fyzickou či psychickou bolesťou. Hojenie rán na duši je však zvyčajne dlhodobým a náročným bojom, ktorý vyžaduje nasadenie neraz i posledných síl. V snahe povýšiť milosť nad prirodzenosť neraz strácame zo zreteľa trpiaceho človeka, ktorý zúfalo túži po uznaní statusu obete, ale aj práva prežívať bolesť svojich rán bez obmedzení. Nebyť uzdravený určite nemusí byť prejavom slabej viery. Práve naopak, vytrvalé nesenie kríža traumy môže byť tým najsilnejším svedectvom, prostredníctvom ktorého sa človek spája s trpiacim Kristom. O to viac, ak je zranenie súčasťou života zasväteného človeka. Na druhej strane, objasnenie raneného, podoprieť ho na životnej ceste (či už v duchovnom alebo inom povolaní) je jedinečnou evanjeliovou výzvou pre tých, ktorí boli traumatických skúseností ušetrení.

**Obzvlášť
devastačné
následky
zanechávajú
traumatické
skúsenosti prežité
v detstve a počas
dospievania.**

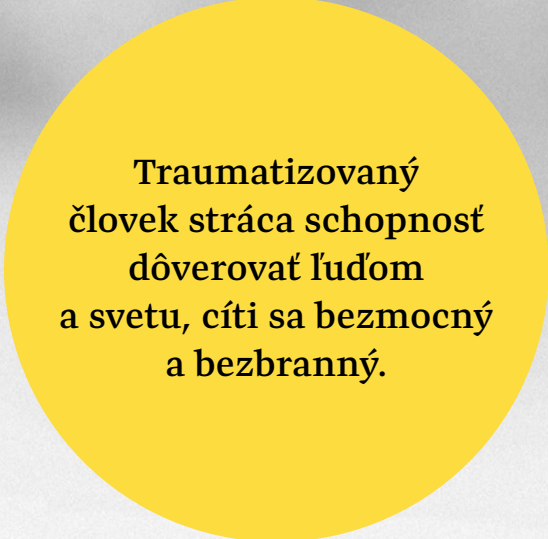
Čo je to trauma?

Predstavte si dieťa, ktoré kráča po ulici so svojimi rodičmi. Zrazu sa spoza zákruty vyrúti auto, v rýchlosti vyjde na chodník a dieťa sa ocitá pod kolesami. Zdá sa, že dieťa je pri vedomí. Malé telíčko je však posiate ranami, odreninami, pravdepodobne má niekoľko zlomenín a tiež ťažký otras mozgu. Rodičia ho postavlia na nohy, oprášia ho a zoberú domov. Tam rany vydezinfikujú a ďalej sa správajú, akoby sa nič nedialo. Keďže zlomeniny neboli fixované, viaceré kosti sa zrastú na krivo, po ranách zas ostanú škaredé jazvy. Je pravdepodobné, že i na mozgu ostanú celoživotné stopy zranenia. A dieťa ide životom ďalej. Kráča a snaží sa behať i napriek bolesti. V škole sa ťažko sústreďí na učenie. Ak sa ho niekto dotkne, je v podstate jedno či ho chce objasť alebo udrieť, bolesť je rovnaká. A preto sa ľuďom vyhýba alebo na nich reaguje podráždene. Učiteľia, deti i vlastní rodičia ho považujú za zlé a neposlušné, bolesť ho sprevádza celým životom. Ešteže existujú rôzne spôsoby, ako ju utlmiť – dro-

gy, alkohol, lieky. Niekedy má veľkú chuť to všetko ukončiť. Nepochopené a nemilované. Dobroprajní veriaci mu radia, aby rany prijal, obetoval či dokonca začal mať rád. Dá sa to vôbec? K lekárovi sa dostane v hodi-
ne dvanásť po neúspešnom pokuse o samovraždu. Röntgen odhaľuje skutočnú príčinu bolesti. Nasleduje dlhá a namáhavá liečba, niekoľko operácií, rehabilitácie. Na konci je však svetielko nádeje na lepší život bez bolesti. Tá námaha za to určite stojí. Podobný príbeh prežívajú ľudia s nezahojenými ranami na duši.

Výraz „mám z toho trauma“, prípadne „zranilo ma to“ je pomerne často používaný aj v bežnej komunikácii. Slovo trauma v gréckom origináli znamená rana. Kým v medicínskej terminológii pod traumou rozumíme predovšetkým zranenie v dôsledku úrazu (odtiaľ názov traumatológia), pojem psychická trauma označuje zranenie psychiky, ktoré je dôsledkom nadmerne zaťažujúcej skúsenosti. Rozhodujúca je pri tom individuálna miera zraniteľnosti konkrétneho človeka. Obzvlášť devastačné následky zanechávajú traumatické skúsenosti prežité v detstve a počas dospievania. Ide najmä o týranie, zneužívanie, zanedbávanie, ale aj o nedostatok prejavenej citov a pozornosti voči dieťaťu. Opakované zraňovanie v najbližších vzťahoch spôsobuje tzv. komplexnú traumatizáciu, ktorá sa prejavuje obzvlášť závažnými negatívnymi zmenami v prežívaní, myslení a správaní, ba dokonca spôsobuje fyziologické zmeny na vyvíjajúcom sa mozgu.¹ Dospelý človek, ktorému dieťa dôveruje, predstavuje v jeho živote významný zdroj istoty a bezpečia, na druhej strane má najväčší potenciál ublížiť mu. Následky takýchto zranení sú omnoho vážnejšie než po iných – jednorazových skúsenostiach (napr. živelná katastrofa, autonehoda).

Môže byť trauma dedičná? Otázka znie ako zdanlivý nezmysel. Samozrejme, existujú ochorenia, v prípade ktorých sú známe genetické dispozície. Vďaka tomu sa neraz vyskytujú v niekoľkých po sebe idúcich generáciách. Ako však možno zdediť niečo, čo sa jednoducho prihodí bez nášho pričinenia? „Transgeneračný“ prenos traumy z rodičov na deti nie

**Traumatizovaný
človek stráca schopnosť
dôverovať ľuďom
a svetu, cíti sa bezmocný
a bezbranný.**

je v novej literatúre neznámym pojmom. Až donedávna vedci predpokladali, že genetická výbava, ktorú sme dostali do vienka pri počatí, je nemenná, i keď jej výsledok ovplyvňujú životné skúsenosti. Najnovšie výskumy ukazujú, že existuje tzv. „nezdedená dedičnosť“. Prežívanie a správanie našich predkov sa môžu zapísať do štruktúry našej DNA. Traumatická skúsenosť rodičov dokáže skutočne zmeniť bunky detí i vnúčat, ktorí jej sami neboli vystavení.² V súčasnosti sú mnohí veriaci oslovení témou uzdravenia rodových koreňov. Vízia možnosti zastaviť sériu negatívnych udalostí či ochorení v rodine je mimoriadne lákavá. Samozrejme, nechceme spochybňovať ani umenšovať hodnotu modlitby. V tejto súvislosti však treba opakovane parafrázovať výrok sv. Tomáša Akvinského. Ak chceme zakúsiť milosť uzdravenia či nadprirodzenú silu statočne niesť následky traumy, na prvom mieste sa musíme

postarať o zranenú prirodzenosť v rozsahu, v akom je to len možné.

Mimoriadne silný zdroj traumatizácie predstavuje sexuálne zneužívanie v akejkoľvek podobe. Spomedzi rozličných foriem násilia voči človeku a osobitne voči dieťaťu spôsobuje najhlbšie a zväčša celoživotné rany. Ursula Wirtz v tejto súvislosti používa výstižnú metaforu „vraždy“ duše. Ide o ťažký útok na ľudskú dôstojnosť, ktorý závažným spôsobom ničí telesnú, duševnú a duchovnú integritu.³ Kým iné formy násilia dušu rania, sexuálne zneužívanie ju priamo zabíja, keďže zasahuje najintímnejšie jadro ľudskej bytosti. Dieťa pritom zvyčajne dostatočne nerozumie tomu, čo sa deje, keďže násilník často nie je agresívny ako napr. pri týraní, avšak vo väčšej miere využíva klamstvo a manipuláciu. Status obete zneužívania je spojený s výraznou spoločenskou stigмой. O tejto téme sa jednoducho nehovorí. V dôsledku toho sa mnohí mylne domnievajú, že sexuálne zneužívanie je zriedkavé a určite sa nedeje v našom blízkom okolí, resp. medzi veriacimi. Žiaľ, opak je pravdou.

Život s ranami

Týranie, zanedbávanie a zneužívanie, ale aj emočný chlad, prípadne závislosti, duševné ochorenia či vážne konflikty medzi rodičmi nenechajú v detskej duši kameň na kameni. Zasahujú pritom všetky oblasti prežívania a správania; telesného a duševného zdravia, oblasť sociálnych vzťahov, duchovný život a prežívanie viery.

Duševné a telesné zdravie. U ľudí s traumou bol preukázaný až 8-krát vyšší výskyt iných pridružených psychických ťažkostí, predovšetkým

depresie a úzkostných porúch, ale aj rozličných typov závislostí. Poruchy, ktoré sú následkom traumatizácie, často odolávajú bežnej farmakologickej liečbe. Ak duša nemôže prejavíť svoju bolesť, často prehovorí práve cez telo. Ľudia s traumou častejšie navštevujú všeobecných lekárov, prežívajú telesnú bolesť a majú zhoršenú imunitu. Môžu byť viac náchylní na zmeny srdcovej činnosti, bolesti hlavy, problémy s dýchaním, trávacie ťažkosti či sexuálne dysfunkcie. Veľmi časté sú poruchy spánku.

Zmeny presvedčení o sebe, o iných a o svete. Traumatizovaný človek stráca schopnosť dôverovať ľuďom a svetu, cíti sa bezmocný a bezbranný. Na bezvýznamné podnety môže reagovať prehnané, keďže pri náznaku ohrozenia sa v mozgu „zapína“ poplašný systém rovnako, ako to bolo v ťažkých situáciách, ktorým musel čeliť v minulosti. Ľudia s rozličnými traumatickými skúsenosťami, s ktorými som sa mala možnosť stretnúť, často udávali vážny či generalizovaný pocit viny (som zlý/zlá). Majú pocit, že sú „špinaví“, zlí a hriešni, prípadne nehodní prijať sviatosti, pričom nevedia jasne definovať, čím konkrétnym sa previnili. Vo sviatosti zmierenia je potrebná zvýšená citlivosť svedníka, keďže obeť nie sú schopné správne diferencovať medzi zlým pocitom zo seba a reálnym previnením.

Posttraumatické príznaky. Ide predovšetkým o znovuprežívanie udalosti, vyhýbanie sa konkrétnym podnetom a tzv. flešbaky (záblesky spomienok na traumatický zážitok). Tie sa objavujú ako reakcia na zdanlivo nevinné podnety – pachy, zvuky, dotyky, prejavy intimity, ale aj konkrétne miesta, čas, ba dokonca náboženské prostredie či modlitbu, alebo pasáž zo Svätého Písma (napr. „ako i my odpúšťame našim

Obeť zneužívania môže mať sklon k perfekcionizmu a workoholizmu. Akoby dokonalým výkonom chcela presvedčiť seba a iných o vlastnej hodnote. Môže ísť tiež o prejav túžby mať niečo pod kontrolou alebo pomôcť sebaočisteniu. Opačným extrémom je výrazne znížený pracovný výkon a apatia, ktoré často súvisia s depresiou.

vinníkom“, „cti otca svojho a matku svoju“). Častým následkom je tiež rôzna miera disociácie. Ide o odpojenie emócií či telesného prežívania, akési „zmrznutie“ v situácii, ktorá nie je nebezpečná, príp. pocity nereálnosti seba a okolitého diania. Prejavuje sa tiež nočnými morami, v ktorých sa zvyknú vyplavovať vo dne potlačené obsahy. Obzvlášť zraňujúce spomienky môžu byť dokonca potlačené a zabudnuté na dlhé roky.

Medzil'udské vzťahy. Keďže k ublíženiu došlo vo vzťahu, ktorý bol zároveň blízky a dôverný a na druhej strane zraňujúci, rovnako rozporuplné môže byť správanie obeť k druhým a nadväzovanie vzťahov. Môže byť chladný, tvrdý až agresívny, ale aj neistý, príliš opatrný a nedôverujúci. Niekedy môže človek naopak hrať navonok rolu usmievavého muža či láskavej zbožnej ženy (prípadne rehoľníka/rehoľníčky). Keďže okolie nikdy celkom nepochopí ich prežívanie, môžu sa cítiť osamelí a izolovaní.

Práca. Obeť zneužívania môže mať sklon k perfekcionizmu a workoholizmu. Akoby dokonalým výkonom chcela presvedčiť seba a iných o vlastnej hodnote. Môže ísť tiež o prejav túžby mať niečo pod kontrolou alebo pomôcť sebaočisteniu. Opačným extrémom je výrazne znížený pracovný výkon a apatia, ktoré často súvisia s depresiou.⁴

Duchovný život. Bolesťivá konfrontácia s mlčaním Boha v situácii utrpenia môže viesť k deformácii obrazu o ňom. Obeť akoby nedokázala komunikovať s niekým, komu nedôveruje, dôsledkom čoho sú problémy v modlitbe. Veriaci sa môžu usilovať vykompenzovať svoju hriešnosť a nehodnosť snahou zapáčiť sa Bohu praktizovaním viery. Môže ísť o kompulzívne modlenie, rigidné dodržiavanie prikázaní, časté spovede, ale aj nadmerné posudzovanie tých, čo majú iný názor. Aj voľba duchovného povolania môže byť podvedomým spôsobom, ako odčiniť svoju vinu, prípadne sa vyhnúť intimite. Kláštor môže byť v istom zmysle bezpečným prostredím. Samozrejme, ak je zranenie pomenované a terapeuticky ošetrované, rehoľný život či kňazstvo nemusia byť vylúčené. Rany sa dokonca môžu stať zdrojom väčšej citlivosti a pochopenia pre iných, ako aj tzv. „posttraumatického rastu“ zraneného človeka.

Cesta k uzdraveniu

Už je to nejaký čas, veľa sa zmenilo k lepšiemu a môžem to tu zanechať. Bolesť je tu so mnou stále. Avšak celé roky nebola „iba“ so mnou, ja celá som bola bolesťou.

Keď sú rany príliš hlboké, cesta k uzdraveniu môže byť dlhá, náročná a neraz i celoživotná. Ako pomôcť traumatizovanému človeku a ako sa na liečebnom procese môže podieľať on sám?

Psychoterapia. Ak človek nesie so sebou následky akejkoľvek traumy, ktoré ho obmedzujú v každodennom živote a vzťahoch vrátane vzťahu s Bohom, ak upadá do depresie, úzkosti a beznádeje, ak sa spomienky vracajú, ak sa cíti bezmocný, najlepším riešením je vyhľadať psychoterapeutickú pomoc. Vzťah s terapeutom vytvá-

Ak človek nesie so sebou následky akejkoľvek traumy, ktoré ho obmedzujú v každodennom živote a vzťahoch vrátane vzťahu s Bohom, ak upadá do depresie, úzkosti a beznádeje, ak sa spomienky vracajú, ak sa cíti bezmocný, najlepším riešením je vyhľadať psychoterapeutickú pomoc.

ra bezpečný priestor na prácu s ranami. Príbuzní obete spravidla nemajú potrebný odstup, sú emočne zaangažovaní a pri snahe pomôcť vyliečiť následky traumy svojpomocne, môže dochádzať k vzájomnému zraňovaniu. Napriek tomu však môžu slúžiť ako súcitní sprievodcovia na dlhej ceste.

Otvorené ucho a srdce. Človek vstupujúci do vzťahu so zraneným blízkym sa nevyhnutne dotýka jeho rán. Môže to byť nepríjemné a bolestné. Dávame mu však tým ten najcennejší dar. Bezpodmienečné prijatie osoby v jej celostnosti, ktoré zahŕňa aj jej zranenia, ťaživú minulosť a bolesť, vytvára optimálne podmienky na liečbu zranení, ktoré vznikli práve vo vzťahoch.

Pravdivosť. Základom pravdivosti je priznanie a pomenovanie všetkých i nepríjemných emócií vrátane „obávaného“ hnevu. Zranený človek potrebuje vedieť, že ho preto neodsudzujeme, naopak povzbudzujeme ho, aby akékoľvek pocity nepotláčal. Dôležité je tiež pomenovanie toho, čo sa stalo, vrátane správneho označenia obete a páchatela.

Nevhodné poznámky. Keďže zranený človek je mimoriadne krehký, treba sa vyhnúť nevhodným i zdanlivo neškodným poznámkam: „Mal by si sa vzbudiť. – Už to hod' za hlavu. – Nehrab sa v tom neustále. – Skús myslieť pozitívne. – Zameraj sa viac na druhých. – Mal by si odpustiť (niekedy doplnené biblickým citátom).“ Ľudia žijúci s traumou by to radi urobili. Nemusíme im to pripomínať. Namiesto toho by sme mali pri nich stáť, keď to nedokážu. A aké „poznámky sú vhodné“? Niekedy je najlepšie súcitné ticho a spolu-bytie alebo jednoduchá veta. Úžasným príkladom sú slová pápeža Františka obetiam zneužívania: „Boh plače s Vami.“

Nadmerný tlak na odpustenie. Veriaci môžu mať tendenciu nabádať obeť k čo najskoršiemu odpusteniu, pričom vôbec nerešpektujú skutočnosť, že nejde o jednorazový akt, ale o dlhodobý proces. Zástancovia čo najskoršieho odpustenia pritom zvyčajne sami nikdy neboli nútení odpustiť extrémne zraňujúci čin. Tlak, ktorý týmto spôsobom vyvíjajú, môže byť zvnútornený. Obete následne prežívajú silnú potrebu odpustiť a prehĺbené pocity viny z toho, že to (zatiaľ) nedokážu. Rýchlym odpustením sa zároveň môžu podvedome vyhýbať náročnej therapeutickej práci; dúfajú, že to bude skratka k uzdraveniu.⁴ Lepším riešením je vzdať sa akéhokoľvek posudzovania a dať obeti najavo, že má právo prežívať aj negatívne emócie. Len tak sa dokáže postupne vydať na cestu uzdravenia, na ktorej sa môže dostaviť odpustenie.⁵ Nikto nemá právo súdiť rýchlosť ani výsledok tohto procesu. Ak by niekto po ťažkom úraze nešiel na nedelňu sv. omšu, azda nikto by ho nedokázal obviňovať z ťažkého hriechu. Čo keby sme boli podobne zhovievaví aj v prípade ľudí po vážnom úraze duše?

Písanie. Každá forma vonkajšieho vyjadrenia vlastnej bolesti má zmysel. Nemusíme mať literárne nadanie, avšak z negatívnych zážitkov, pocitov a myšlienok sa skutočne možno „vypísať“. Výskumy poukazujú na vysokú efektivitu terapeutického písania. Traumatizovaný človek si takto nanovo skladá vlastný rozbitý príbeh a dáva mu zmysel.

Modlitba žalmov. Zranení ľudia majú často problém vyjadriť svoje prežívanie. Práve modlitba žalmov im môže ponúknuť neraz chýbajúce slová. Viaceré žalmy obsahujú základné prvky, ktoré sú dôležitou súčasťou

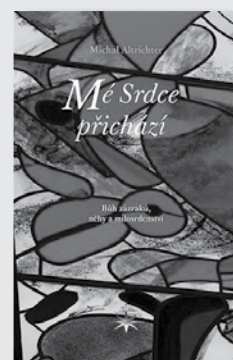
**Veriaci môžu
mať tendenciu
nabádať obeť
k čo najskoršiemu
odpusteniu, pričom
vôbec nerešpektujú
skutočnosť, že nejde
o jednorazový akt,
ale o dlhodobý
proces.**

procesu uzdravenia z traumy. Ide najmä o otvorené vyjadrenie vlastného bolestného prežívania, obnovenie zmyslu pre spravodlivosť a oživenie nádeje do budúcnosti.⁶ Žalmy môžu byť súčasne výborným prostriedkom na vyjadrenie potláčaného hnevu (napr. Žalm 109). Trpiacim ľuďom sa príliš pozitívne motivačné citáty z Písma môžu javiť vzdialené, kým nárek vracia hlas umlčanému srdcu.

Ako hovoriť jazykom Boha

Pápež František v jednom zo svojich listov pripomína, že bolesť traumatizovaných bratov a sestier je i našou bolesťou. Preto by sme k nej nemali byť ľahostajní. Pápež ďalej upozorňuje, že náš životný štýl je často v rozpore so slovami Máriinho chválospevu, ktorý ticho zaznieva naprieč históriou: „Ukázal silu svojho ramena, rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmýšľajú. Mocnárov zosadil z trónov a povýšil ponížených. Hladných nakrmil dobrotami a bohatých prepustil naprázdno (Lk 1, 51 – 53).“⁷ Ľudia s akýmkoľvek zranením by vždy mali mať dôležité, ba dokonca popredné miesto v Cirkvi i v srdciach ostatných veriacich. „Súciť je jazykom Boha,“ pripomína pápež v inom príhovore. Ak si ho osvojíme, je pravdepodobné, že sa s ním dokážeme porozprávať, keď sa raz uvidíme z tváre do tváre. ■

- 1 Kliethermes, M., Schacht, M., Drewry, K. (2014). Complex trauma, Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America, 23, 2, 339–361.
- 2 Curry, A. (2019). Parents' emotional trauma may change their children's biology. Studies in mice show how, July 18, <https://tinyurl.com/dtnx5ds3>.
- 3 Wirtz, U. (2008). Vražda duše, Praha: Portál.
- 4 Karkošková, S. (2014). Obete sexuálneho zneužívania detí medzi nami. Veľký Šariš – Kanaš: Ascend.
- 5 Pollock, A. (2016). Why I Don't Use the Word 'Forgiveness' in Trauma Therapy, GoodTherapy, Jan 20, <https://tinyurl.com/y68m2afk>.
- 6 Dickie, J.F. (2019). Lament as a Contributor to the Healing of Trauma: an Application of Poetry in the Form of Biblical Lament, Pastoral Psychology, 68, 145–156.
- 7 Pope Francis (2018). Letter of His Holiness Pope Francis, Aug 20, <https://tinyurl.com/h8tskbk9>.

ODPORÚČAME

MICHAL ALTRICHTER

Mé srdce přichází

Covidová atmosféra už naplno vstúpila do duchovného života. Okrem analýzy protichodných postojov sa text zaoberá tvorivou prítomnosťou Krista. Vždy verne sprevádzal človeka v dejinách civilizácie. Prichádzajúci Kristus zariaďuje pozície srdca v našej okrajovej situácii originálnym spôsobom.

V čase, keď píšem tieto riadky, mám na obrazovke vysvietené ešte dve ďalšie aplikácie – Edupage a AiS. Kto nevie, čo sú to za aplikácie, tak v prvom prípade ide o elektronické spracovanie agendy na základných a stredných školách a tá druhá je vysokoškolský informačný systém. V oboch prípadoch slúži aj na zapisovanie známok. Áno, samozrejme. Je jún. Budú sa udeľovať vysvedčenia, a tak ešte váham s klasifikáciou, uvažujem o známkach. Tento školský rok bol špecifický. Viac ako 7 mesiacov sme „sedeli“ doma. Študenti aj ich učitelia. Videli sme sa len cez obraz. Prebúravali sme svet svojich klauzúr. A tak v mojej izbe, kde nemajú okrem mojich spolusestier príležitosť byť iní ľudia, zrazu sedelo 20 malých primanov, ktorí boli zvedaví na všetko okolo mňa. „To je vaša izba? Toto je tá klauzúra? To na stene je aký obraz? Prečo máte na plagáte pápeža?“ Samozrejme, neskôr som sa aj ja naučila rozmazať si pozadie, ale niekedy sme potrebovali ukázať pomôcky a rozmazané pozadie robilo neplechu. Neskôr primanov vystriedali študenti sekundy, neskôr vysokoškoláci v magisterskom štúdiu. Ale otázky padali presne tie isté aj od vysokoškolákov: „Klauzúra? Rehoľná izba? Vy môžete mať na stene plagáty? To na skrini sú ikony alebo len napodobeniny? Na stoličke za vami je normálne farebný uterák? Môžete mať aj farebné veci?“ Najviac takéto otázky zaskočili uprostred výučby.

„Tak, stredoveká rétorika sa pretavila do kazateľstva. Najvýznamnejší kazatelia sú zároveň aj nositeľmi hodnôt v Európe. Viete si z histórie spomenúť na stredovekých kazateľov? Nejaké meno?“ – „Pani doktorandka, po vašej ľavej ruku vidím, že pestujete sukulentu. Koľko máte druhov?“

Takéto vedenie hodiny nebolo ničím výnimočné. Vyžadovalo si to veľa trpezlivosti, veľa motivácie. Na druhej strane, ako sa mne nasťahovalo do izby množstvo mojich študentov, aj ja som sa nasťahovala do ich izieb. A tak som učila na vysokoškolskom internáte, občas v kuchyni popri varení obeda, v obývačke pri dieťatku, ktorému práve rástli zúbky, pri starej mame na dedine. V niektorých prípadoch som sa zoznámila aj s inými rodinnými príslušníkmi – tu mi zakýval manžel študentky, tu ocko študenta, inde ma chcela babka pozdraviť, lebo ma už videla v televízii (tá by najradšej napiekla buchty a poslala mi ich cez internet).

Počas tohto obdobia som si kládla otázku, kde sa končí a kde sa začína naša klauzúra. Má klauzúra stále miesto v našom živote? V čase, keď som vypla monitor a ešte chvíľu som ostávala v modlitbe, uvedomila som si to ticho okolo seba, ktoré mi dávalo priestor na modlitbu. Alebo len na zatvorené oči, za ktorými ešte bežala myseľ a rozoberala slová. Klauzúra – byť rehoľníka, jeho kaplnka, miesto jeho posvätenia, miesto jeho plaču aj radosti.

Sedem mesiacov za zatvorenými dverami, ale „oknom“ obrazovky v domácnostiach mojich študentov mi ukázalo priestor, do ktorého ešte stále chodím málo. Priestor, kde sa skutočne formujú moji žiaci aj študenti. A tak na záver hodín zaznievalo požehnanie, ktoré neostávalo v triede, ale dostávalo sa do domácností. Lebo moja klauzúra sa mohla preliať do izieb mojich študentov a ich príbehy mohli ostať v mojej izbe. Aby večer mohlo zaznieť... „za všetkých, ktorí dnes virtuálne navštívili tento priestor – Sláva Otcu...“

sestra Hermana

Seminár o duchovnom zneužívaní

■ PAVEL PRIHATNÝ, OFMCAP

Únia európskych konferencií vyšších predstaviteľov (UCESM; www.ucesm.net), zastrešená Kongregáciou pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, organizovala v dňoch 28. apríla a 18. mája 2021 webinár na citlivú tému duchovného zneužívania. Každý deň ponúkol dva prednáškové vstupy, priestor na diskusiu v skupinkách a otázky. Prvý deň prednášala sr. Katharina Kluitmann, OSF (teológia, psychológia) a Doris Reisinger-Wagner (teológia, filozofia); druhý deň sr. Véronique Margron, OP (morálna teológia) a fr. Brendan Geary, FMS (klinická psychológia). Webinára som sa zúčastnil iba v prvý deň, a preto ponúkam všeobecné zhrnutie k téme a stručnú syntézu tohto dňa.

Dôsledky duchovného zneužívania môžu byť veľmi závažné: tento typ zneužívania atakuje slobodu človeka, ktorá je nevyhnutným predpokladom možnosti vzťahu s Bohom. V tomto zmysle, ako bolo počas seminára spomenuté, môže byť duchovné zneužívanie horšie ako zneužívanie súvisiace s oblasťou sexuality. Je preto nevyhnutné, aby tento údajne dosť rozšírený fenomén, v rámci ktorého už prebiehajú šetrenia zvlášť závažnejších prípadov, bol dobre pomenovaný, aby mohli byť chránené obeť a kde je to potrebné aj poskytnutý terapeutický proces obetiam i perptrátorom. Cieľom štúdia reality duchovného zneužívania sú v neposlednom rade aj úpravy v kánonickom práve, ktoré by umožňovali aplikovať sankcie voči páchatelom.

Webinár sa niesol v pokojnej atmosfére ponuky kompetentných príspevkov a dialógu. Práve ponúkanie solídnych obsahov a príslušný dialóg sú v akejkoľvek oblasti ľudského poznania a života jedinou alternatívou k fenoménu zneužívania.

Sr. Katharina pekne a jasne prezentovala charakteristiky duchovného zneužívania, z ktorých sú viaceré známe. Niektoré z nich azda prevažujú v ženských komunitách, no sú medzi nimi aj také, ktoré sa vedia objaviť aj v mužskom spoločenstve. Boli spomenuté napríklad prekračovanie hraníc (violation of privacy), keď osoba stráca osobný ochranný priestor. V komunitách sa to deje napr. duchovným správaním, umožneným len v rámci samotnej komunity. Ako ďalší bol spomenutý zákaz kontaktov zvonka, osobných, ako aj v rovine formácie – prostredníctvom rozličných tematických kurzov. Tento prístup je akousi „mystickou manipuláciou“, v ktorej sa skupina navonok považuje za elitnú, za lepšiu ako zvyšok sveta a smerom dovnútra je spoločenstvo stavané nad jednotlivca. Podobnou charakteristikou je idealizácia komunity, považovanej za jedinú so správnou spiritualitou. Tieto dynamiky majú svoje pozadie v narcistickom prežívaní. Duchovné zneužívanie v podobe znevažovania druhých zasa spôsobuje zmätenosť v oblasti emócií osoby. Zlyhanie sa tu považuje za neprijateľné, čo je hrubo neľudské, keďže sa nerespektuje charakter človeka „in via“, ktorý je na ceste rastu. Produkuje sa tak neustála frustrácia, lebo takýto typ „dokonalosti“ je nedosiahnuteľný.

Azda najhoršou formou a zároveň najmenej zreým obranným mechanizmom páchatela pri tomto type duchovného zneužívania je dynamika nazývaná „splitting“, keď si páchatel, ktorý nemôže nevnímať vlastnú bielu, nasadzuje masku dokonalosti, povyšuje seba a ponizuje druhých: dôsledkom je nemožnosť vykúpenia toho, čo je nezdravé.

Je dôležité uvedomiť si, že nie všetci páchatelia duchovného zneužívania majú zlé úmysly: zlobu svojho konania si nemusia uvedomovať. No vždy z toho majú nejaký prospech a vždy je to v logike narcizmu. Čím menej je však ich správanie uvedomelé, tým sú nebezpečnejší. Obeťami duchovného zneužívania sú najčastejšie mladí rehoľníci, mladí vekom alebo aj skúsenosťou života vo viere.

Aké sú východiská? Predovšetkým pomenovať tieto dynamiky, uvedomiť si ich a dávať v komunitách priestor supervízii s prizvaním autorít a odborníkov.

Doris Reisinger-Wagner, spolupracujúca aj s nemeckou biskupskou konferenciou, hovorila o formách duchovného zneužívania. Jej prezentácia bola skvelá veľkým prehľadom a zároveň zarážajúcim svedectvom množstva prípadov. Vzácnosť jej kompetencie plynie aj z vlastnej skúsenosti, keďže sama bola v rehoľnej formácii duchovne zneužívaná, čo ju viedlo k opusteniu zasväteného života.

Hovorila o troch formách zneužívania: 1) zanedbávanie (negligence); 2) manipulácia; 3) násilie. Zaujímavým a azda aj prekvapujúcim je prvý typ duchovného zneužívania, a to

„zanedbávanie“. Ide o zanedbanie poskytnutia potrebnej formácie tým, ktorí na ňu majú nárok a potrebujú ju, čo v duši zanecháva ako dôsledok zmätok (perplexity). Táto forma zneužívania je spolu s manipuláciou nutným krokom predchádzajúcim násilie. Jednoducho tam, kde chýba potrebné poznanie, je veľmi ťažko možné, aby sa žilo v atmosfére a procese zdravého duchovného vývoja.

Ako jeden z príkladov na rozlíšenie zneužívania uviedla bežnú situáciu zo života: umývanie záchodov. Záchody je bezpochyby treba umývať. A na tom, kto to v spo-

čenstve urobí, sa treba dohodnúť, či prípadne určiť niekoho, ak by sa k tomu nik nemal. Určiť niekoho do tejto služby je celkom v poriadku. Avšak treba to urobiť výlučne v externej rovine. Znamená to, že ak sa k usmerneniu umývať záchody pridá komentár (výslovný či implicitný) „aby si rástol v pokore“, už to prekračuje hranice a stáva sa to duchovným zneužitím. Ide tu o to, že nikdy nemôžem motivovať svoju požiadavku voči druhému hodnotením jeho duchovného stavu a pobádať ho (tlačiť ho) tým k práci na nejakej konkrétnej duchovnej kva-

lite alebo čnosti. Toto je výlučný priestor jednotlivca a slobody jeho vzťahu s Bohom.

Skúmanie témy duchovného zneužívania je nový predmet a – ako to relátori spomenuli – vyžaduje si ešte veľa práce a uvažovania. Potrebnej práce a uvažovania, aby sa zasvätený život naplno rozvíjal vo svojej kráse a sile a mohol svedčiť dnešnému svetu. Slová o kráse zasväteného života veľmi sympaticky zazneli práve z úst Doris Reisinger-Wagner aj napriek jej negatívnej osobnej skúsenosti. ■

www.luc.sk

432 s. • brožovaná • 12,00 €

PETER SMREK

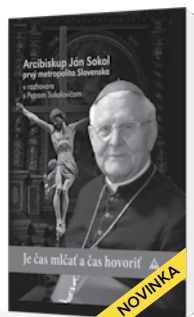
Cesta muža

Ako žiť s príťažlivosťou k rovnakému pohlaviu

Kniha objasňuje podstatu homosexuálnej príťažlivosti – aké sú jej príčiny, ako sa postupne rozvíja a aké nenaplnené potreby sa za ňou skrývajú. Hodnota knihy je však v tom, že ponúka duchovnú cestu k náprave zlomenej a zranenej identity.

Je určená predovšetkým pre mužov s príťažlivosťou k rovnakému pohlaviu. Je však vhodná pre všetkých, ktorí chcú danej téme lepšie porozumieť – pre rodičov, vychovávateľov, psychológov, psychiatrov, kňazov i mužov s nízkym sebavedomím či s komplexom menejcennosti.

448 s. • viazaná • 16,00 €

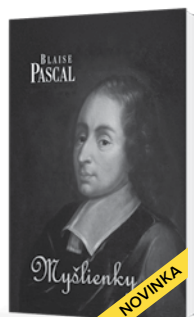

Je čas mlčať a čas hovoriť

Arcibiskup Ján Sokol prvý metropolita Slovenska v rozhovore s Petrom Sokolovičom

Na pozadí života J. E. Mons. Jána Sokola sa dozvedáme mnohé z dejinných udalostí v Česko-Slovensku, o živote za komunistov pred novembrom 1989, o zápase za slovenskú samostatnosť v r. 1992, ako aj o živote spoločnosti v súčasnosti. Mnohé je o jeho duši, viere i o Katolíckej cirkvi. Nesmierne zaujímavé sú objektívne informácie o jeho obvinení a rehabilitácii vo veci tzv. sprenevery, ako aj o jeho strete s arcibiskupom Róbertom Bezákom.

404 s. • viazaná • 18,00 €

BLAISE PASCAL

Myšlienky

Univerzálny génius Blaise Pascal (1623 – 1662) je jedným z najvýznamnejších matematikov a fyzikov v histórii ľudstva a zároveň patrí medzi najpoprednejšie postavy dejín filozofie.

V *Myšlienkach* sa zrkadlí mnohovrstvové myslenie jeho veľkého ducha. Zaoberá sa v nich ľudským vnímaním, poznávaním, vedomím, dušou, myslou, pocitmi, vierou, ale aj politikou. Zvažuje, analyzuje, reflektuje a kladie otázky. *Myšlienky* patria od prvého vydania v roku 1670 vo Francúzsku ku klenotom svetovej literatúry. Na Slovensku vychádza v treťom vydaní.

136 s. • brožovaná • 6,00 €

OTEC HIERONYM

Možnosti a melódie

Škola kontemplatívneho života

Autor sa obracia na všetkých, ktorí chcú napredovať v duchovnom živote. Chýba im však duchovný otec, ktorý by im ukázal cestu. Tí, ktorí hľadajú spoľahlivé recepty a prostriedky, ako sa rýchlo a bez námahy naučiť modliť, milovať Boha, budú sklamaní. Otec Hieronym je láskavý. Vytyčuje smer cesty, upozorňuje na záchytné body, neúnavne upriamuje pozornosť na vytúžený cieľ. Podobá sa starému vodcovi karavány: dokonale pozná púšť a vopred vystríha, že oáz je málo a cesta ukrýva mnohé nebezpečenstvá.

Tretie zhromaždenie Konferencie vyšších rehoľných predstavených

sa po uvoľnení opatrení uskutočnilo v Badíne.

Zasadnutie najvyššieho orgánu Konferencie vyšších rehoľných predstavených na Slovensku (KVRPS) sa uskutočnilo za prísnych protipandemických opatrení, ktoré stále platia pri usporadúvaní hromadných podujatí na Slovensku, a podľa usmernení ÚVZ v Banskej Bystrici. V dňoch 25. – 27. mája 2021 sa členovia Konferencie zišli v Dome Xaver v Badíne, aby sa po dvoch odložených stretnutiach pre situáciu okolo šíriacej sa choroby COVID-19 mohlo konať takmer rok a pol očakávané zasadnutie Tretieho zhromaždenia KVRPS.

Zo 75 členov Konferencie sa na zasadnutí zúčastnilo 54 zástupcov vyšších predstavených ženských a mužských rehoľí prítomných na Slovensku.

V rámci programu schválili členovia niekoľko vážnych bodov, ktoré v neštandardnej situácii roka 2020 poznačeného pandémie boli prijaté s dočasnou či podmienenou platnosťou. Zhromaždené plénum tak svojou voľbou potvrdilo vo funkcii zatiaľ len poverenú, dnes už riadne zvolenú zástupkyňu predsedu KVRPS – sr. Agnesu Jenčíkovú, ktorá je provinciálnou predstavenou slovenskej provincie Congregatio Jesu. Konali sa tiež doplnujúce voľby členky najvyššieho riadiaceho orgánu – rady Konferencie. Za novú členku bola zvolená sr. Karola Dravecká, súčasná generálna predstavená Kongregácie sestier dominikánok bl. Imeldy. Do agendy jej zodpovednosti tak pribudla Zdravotnícko-sociálna komisia KVRPS, ktorú povedie ako jej predsedníčka.

Členovia KVRPS na svojom zasadnutí schválili niekoľko závažných interných dokumentov, ktoré upravujú fungovanie Konferencie v súvislosti s jej štruktúrami, ako aj s jej úlohami vyplývajúcimi z postavenia Konferencie ako zamestnávateľa (aktuálne má 256 zamest-

nancov). Vypočuli si hospodársku správu za roky 2019 a 2020 a schválili rozpočet na rok 2021.

Prostredníctvom online spojenia bol nakrátko hosťom zasadnutia aj Mons. Cyril Vasil, predseda Rady KBS pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, ktorý sa nemohol zasadnutia zúčastniť osobne. Vo svojom príhovore sa zameral na úlohu predstavených v pozícii vedenia rehoľných spoločenstiev a pomenoval desať najväčších ťažkostí života v rehoľnej komunite.

Program pod názvom HOLY-DAYS pre kňazov ako ponuka istej prevencie pred vyhorením a ťažkosťami v kňazskom a rehoľnom živote prišli predstaviť hostia – vdp. Andrej Darmo a sr. Marta Andraščíková, zástupcovia tímu lektorov. Program sa bude realizovať v októbri 2021 v Duchovnom centre misionárov Najsvätejšieho Srdca Ježišovho na Lukovom Dvore v Nitre.

Riaditeľ Kanet, n. o., Marián Cipár, informoval vyšších predstavených o základných princípoch fungovania a zameraniach eurofondov, ktoré môžu aj rehole v novom programovom období 2021 – 2027 využívať na financovanie rehoľných projektov v oblasti rozvoja svojej činnosti či spravovania svojich majetkov využívaných na túto činnosť.

Prítomní členovia si mohli v pléne vymeniť skúsenosti a informácie z rôz-

nych oblastí. Venovali sa snahám o riadne ukotvenie pozície rehoľ a rehoľných pojmov vo všeobecnej legislatíve na Slovensku, boli informovaní o rozvoji spolupráce medzi KVRPS a KBS. Z podnetov z pléna zaznievala potreba vzájomnej medzirehoľnej spolupráce v súčasnom období demografických výziev, keď sa pre starnutie členov a ubúdanie povolání musia venovať novým usporiadaniam svojich organizačných jednotiek – provincií, delegatúr, komunít. Aj tu sa otvára priestor, v ktorom si jednotlivé rehole vedia poradiť a pomôcť. Tiež si v diskusii vymenili názory na pripravovaný proces elektronického rehoľného registra Konferencie, ktorý je odpoveďou na súčasné požiadavky doby, keď sa mnoho oblastí života dostáva do priestoru elektronického uchovávaní a využívania dát.

Počas zhromaždenia si členovia prevzali nový slovenský preklad dokumentu *Dar vernosti. Radosť vytrvalosti*, ktorý vydala Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života so sídlom vo Vatikáne a KVRPS ho tak mohla sprostredkovať pre potreby rehoľných inštitútov na Slovensku. Dokument hovorí o fenoméne opúšťania zasväteného života, ale aj o potrebných krokoch, ktoré môžu tomuto javu predchádzať. Členovia dostali informáciu o príprave prekladu ďalšieho dokumentu, ktorý sa zaoberá formáciou kontemplatívnych mníšok.

V neformálnej časti programu sa prítomní mohli zúčastniť na premiére filmu *Neumlčaní*, ktorý je produktom druhej etapy projektu Svedkovia viery. Jeho cieľom je zaznamenať od autentických svedkov v audiovizuálnej a dokumentárnej podobe dobu rozvoja rehoľného života v podmienkach tzv. podzemnej cirkvi v rokoch komunistickej totality. Autorkou filmu je sr. Iva Kúšiková, SSpS. Tvorba filmu bola realizovaná vďaka grantu od spoločnosti Kirche in Not a vďaka zdrojom KBS zo zbierky slovenských veriacich na katolícke médiá.

sr. Marta Chraščová, CSSS
Sekretariát KVRPS

Synodalita ako výzva – aj rehoľníci sú pozvaní zapojiť sa do slávania blížiacej sa Synody

Konferencia vyšších rehoľných predstavených na Slovensku (KVRPS) v zastúpení jej predsedom P. Václavom Hypiusom, CSSR, poslala všetkým zasväteným na Slovensku preklad listu Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, ktorým ich pozýva zapojiť sa do slávania blížiacej sa Synody zameranej na synodalitu. „Dlhý čas sa hovorilo o spoločenstve ako o konštitutívnom prvku Cirkvi. Dnes je zrejmé, že také spoločenstvo je buď synodálne, alebo nie je spoločenstvom. Zdá sa to ako slogan, ale jeho zmysel je presný: synodalita je forma spoločenstva Cirkvi – Božieho ľudu,“ povedal kardinál Mario Grech, generálny sekretár Synody biskupov.

Synodálny proces potrvá tri roky a je rozčlenený do troch fáz. Začal sa už 9. a 10. októbra 2021 diecéznou fázou a vyvrcholí v októbri 2023 zhromaždením biskupov v Ríme.

„Chcem vás aj touto formou povzbudiť, aby sme aj my – zasvätení dali svoj príspevok tam, kde to bude možné, kde budeme pozvaní – zvlášť na úrovni miestnej Cirkvi, v rámci diecéz, v ktorých žijeme a pracujeme...“, povzbudzuje rehoľníkov P. Václav Hypius, CSSR, predseda KVRPS.

Jesenné Zhromaždenie Konferencie vyšších rehoľných predstavených

Dodržiavajúc potrebné protipandemické opatrenia sa v dňoch 14. – 15. októbra 2021 uskutočnilo v Dome Xaver v Badíne v poradí už štvrté Zhromaždenie KVRPS. Zo 75 členov Konferencie sa na zasadnutí zúčastnilo takmer 50 zástupcov vyšších predstavených ženských a mužských rehoľí prítomných na Slovensku.

V prvej časti stretnutia sa členovia KVRPS zaoberali ekonomicko-právnou oblasťou a konkrétnymi výstupmi viac ako dvojročného projektu, v ktorom sa Konferencia spolu s rehoľnými inštitútmi zaoberala rôznymi právnymi otázkami a možnosťami v slovenských podmienkach. Prijali rozhodnutie vytvoriť tzv. rehoľný register, ktorý by bol elektronickým uzlom relevantných informácií o rehoľnom prostredí a nadväzoval by na procesy v štáte smerujúce k plnej elektronizácii.

V ďalšej časti zasadnutia si predstavení rehoľí vypočuli Správu KVRPS za obdobie 2019 – 2021, t. j. za končiacie sa prvé trojročie fungovania spoločnej Konferencie. „... Spoločná Konferencia je dobre rozbehnutá, potrebné je ísť ďalej, nebáť sa s odvahou kráčať a dať svoj podiel do spoločného úsilia. Táto Konferencia nemôže stáť na jednotlivcoch, potrebné je spoločenstvo, zapojenie všetkých. Presne tak, ako to kedysi jasne vyjadril jeden nemenovaný provinciál: 'Budúcnosť rehoľí je v spolupráci.' Myslím, že toto zostáva stále platné, a preto je tu čas vďačnosti, ale aj čas otvárať nové horizonty...“, uviedol v závere predkladanej správy P. Václav Hypius, CSsR, predseda KVRPS.

Vzhľadom na skutočnosť, že súčasné vedenie KVRPS končí svoje funkčné obdobie v januári 2022, uskutočnili sa tiež voľby nového vedenia KVRPS, ktoré začne svoje funkčné obdobie od 1. februára 2022. Novým predsedom KVRPS bude P. Juraj Ďurnek, SchP, provinciálny predstavený Rehole piaristov na Slovensku, a zástupkyňou predsedu sr. Renáta Jamborová, SSS, provinciálna predstavená Spoločnosti sociálnych sestier. Za členov Rady KVRPS boli zvolení: sr. Rafaela Zvrškovcová, OSF, provinciálna predstavená Kongregácie školských sestier sv. Františka, don Peter Timko, SDB, provinciál Sale-

ziánov dona Bosca, sr. Karola Dravecká, OP, generálna predstavená Kongregácie sestier dominikánok bl. Imeldy, a páter Tomáš Brezáni, CM, provinciálny predstaviteľ Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul.

Zhromaždenie KVRPS pozdravil online formou aj Mons. Cyril Vasiľ, predseda Rady KBS pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, ktorý sa zasadnutia nemohol zúčastniť osobne. Vo svojom príhovore sa zameriaval na aktuálnu tému synodality.

V poslednej časti programu si členovia KVRPS vypočuli informácie o niektorých interných dokumentoch, ktoré upravujú úlohy Konferencie vyplývajúce z jej postavenia ako zamestnávateľa. Zaznela aj ponuka viacerých formálnych programov. Predstavený bol program

pre sestry pod názvom HOLY-DAYS, ktorý ponúka priestor zrevidovať svoj život a nábrať novú energiu do ďalšej životnej etapy. Uskutoční sa vo februári 2022 v Bacúrove pod vedením lektorov vdp. Andreja Darma a sr. Marty Andraščíkovej, SSS. V neposlednom rade bol Zhromaždeniu predstavený aj list Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, v ktorom je načrtnutá cesta týkajúca sa jednotlivých fáz začínajúcej sa Synody na tému *Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, participácia a misia*. Členovia KVRPS sú otvorení zapojiť sa do reflexie a budú hľadať cesty aktívnej participácie.

za KVRPS informovala:
sr. Jana Kurkinová, FMA

Personálne zmeny, ktoré nastali v radoch vyšších rehoľných predstavených a v inštitútoch, ktoré zastupujú, za obdobie od mája 2021

- V máji tohto roku sa na dobu neurčitú, resp. do konania generálnej kapituly, ktorej zvolanie sa časovo posúva pre pandémiu, predĺžil v Kongregácii Milosrdných sestier sv. Vincenta – Satmárok mandát generálnej predstavennej – **sr. Pavle Draganovej**.
- Odo dňa 26. júna 2021 majú Sestry Františkanky Premenenia v Melčiciach – Lieskovom novú predstavenú – **sr. Mariu Veronicu Siegu**.
- Dňa 2. júla 2021 Spoločnosť kňazov Srdca Ježišového – dehoniánov oznámila, že presunula svoje sídlo z Turčianskych Teplíc do Veľkých Ripňan.
- Dňa 11. júla 2021 predĺžil pápežský komisár „ad nutum Sanctae Sedis“ Sestier Apoštolátu sv. Františka so sídlom v Prahe – páter Josef Jančář, O. Carm., mandát na druhé obdobie 3 rokov **sr. Kláre Alene Zbínovej** – delegátke pre Slovenskú delegatúru Sestier Apoštolátu sv. Františka so sídlom v Nitre.
- Dňa 19. augusta 2021 oznámili sestry z Kongregácie sestier Nepoškvrneného počatia Panny Márie III. rádu sv. Františka z Assisi so sídlom v Lubici zmenu názvu svojej rehole: Františkanky Panny Márie Nepoškvrnenej.
- Po termíne 31. augusta a po už predĺženom mandáte sa na dobu do vymenovania novej provinciálnej predstavennej ešte predĺžilo funkčné obdobie **sr. Márie Filovej** – súčasnej provinciálnej predstavennej v Kongregácii Notre Dame, Kanonisek sv. Augustína, keďže z mimoriadnych dôvodov sa posúvajú termíny všetkých kapitúl v ich kongregácii.

- Od 1. septembra 2021 začala svoje druhé 5-ročné funkčné obdobie **sr. Rafaela Zvrškovcová** z Kongregácie školských sestier sv. Františka so sídlom v Žiline.
- Dňa 10. októbra bola v Kongregácii sestier Najsvätejšieho Spasiteľa so sídlom v Bratislave menovaná nová provinciálna predstavená na obdobie 3 rokov – **sr. Františka Hudáková**.
- Služobnice Ducha Svätého ustavičnej poklony v Nitre majú od 1. novembra 2021 novú predstavenú – **sr. Dominiku Marietu Bujdakovú**, ktorá nastupuje po sr. Faustíne Janke Láslopovej.

Mimoriadne správy v pandemickom čase – vymenovania s časovým posunom a ešte nenastúpenými osobami do úradu:

- Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul – nová vizitátorka (provinciálna predstavená) **sr. Damiána Poláková** nastúpi po sr. Damiáne Pagáčovej dňa 8. decembra 2021. Sr. Damiáne Pagáčovej sa pre posun kapitúl v ich spoločnosti z dôvodu osobitných okolností súvisiacich s pandémiou mimoriadne predĺžil mandát o 3 mesiace; pôvodne mala ukončiť pôsobenie vo funkcii 8. septembra 2021.
- Kongregácia dcér Božskej Lásky na Slovensku má novovymenovanú provinciálnu predstavenú – **sr. Timoteu Šebeňovú**, ktorá sa ujme úradu dňa 1. januára 2022; nastupuje doň po sr. Felecitas Venglíkovej.

sr. Marta Chraščová, CSSSs
sekretariát KVRP